

de Dukenburger

Info-magazine voor Dukenburg - 16e jaargang nummer 1 - februari 2023

Para-ijshockey

SPORT BEWEEGT

KOM WEER IN BEWEGING!

- ✓ Lekkerder in je vel zitten
- ✓ Meer structuur in je dag / week / leven
- ✓ Hulp bij die volgende stap om je leven in beweging te krijgen

Ben jij hier naar op zoek? Dan is Sport Beweegt écht wat voor jou! Deze wekelijkse training zorgt ervoor dat jij geactiveerd wordt en samen met de anderen in de groep weer wat structuur aanbrengt in je dag of week. Sport Beweegt bestaat uit een lichamelijke training op jouw niveau en een nabespreking met een kop koffie/thee in groepsverband. Het is dus meer dan alleen een uurtje naar de sporten!

De lichamelijke training bestaat uit een circuittraining waarbij je de oefeningen op jouw snelheid en niveau kan doen. Zo is deze training toegankelijk en uitdagend voor iedereen. Zo nu en dan ga je aan de slag met andere sporten.

GRATIS!

Wanneer

Iedere **dinsdag** van 09.00 - 10.30 uur

Kosten

Deelname is **gratis!** Ook de koffie/thee.

Voor wie

Iedereen die op zoek is naar een gezonde vrijheidsbesteding en een volgende stap willen zetten in hun leven, bijvoorbeeld naar (vrijwilligers)werk.

Waar

Trainingscentrum Michi, Staddijk 41

Aanmelden

De eerste les is op **dinsdag 7 maart**. Aanmelden kan tot uiterlijk 21 februari!
Meld je nu aan op: www.trainingscentrum-michi.nl/sport-beweegt

Jean-Paul Broeren 4

Iris Venderbosch 6

Pierre Sophie 8

Frankey 14

Para-ijshockey 11

Petra Kooistra 9

Sjaak Scheepers 13

Jaimy en Remy 7

Dukenburg in stukjes

StAAD-special Jeanne d'Arc	33
Nieuw zwembad in Winkelsteeg	33
Park Staddijk	34
Ontmoetingskerk-Stevenskerk	34
Meijhorst-maisonnettes	34
Dukenburgs Glorie zoekt	34
Weggeven	35
Hindoestaanse senioren	35
Woonwagencentrum Teersdijk	36
Bewonersplatform Weezenhof	36
Warme lunch in wintermaanden	37
Samen eten	37
Winkelcentrum Weezenhof	38
Stille wateren	38
Doorstart Klaasmarkt?	39
Winterkou	39
Ontbijttassen voor scholieren	39
Klavertje Vier	40
Volle zaal en volle klank	40
Moment van leven, van hoop	41
Kook mee	42
Koor Joy zoekt	42
De stad ben ik	43

En verder:

Roller derby	10
Column Joska van der Meer	12
Waar gebeurt: Rintje en Hans	12
Dukenburg Groen	16
Klein, groen en bijzonder: mos	16
Slijmerige compostproducenten	17
Wist je dat?	17
Quarantaine, toerisme, carrillons	18
Tja...	19
Geschiedenis van het carnaval	20
Oorlogsslachtoffer Levie	22
Column Qader Shafiq	23
Gedenksteden in Dukenburg	24
Lichtroute	25
AED-cursussen zijn weer gestart	26
'Houtrook is ongezond'	27
Het kan niet zonder foto's	28
Graf voor de onbekende soldaat	21
Oud = in	29
Babbeltrucks en fishing	29
Prijsverhoging 1 januari 1959	29
Hulp bij belasting invullen	29
Cultuur	30
Nieuw-Nijmegen	30
Exposities	30
Omkijkend en toekomst	31
EnergieFixers in Dukenburg	32
Gft, daar winnen we mee	44
Hulp gemeente bij geldzorgen	45
Colofon	47
Verkrijgbaarheid Dukenburger	47

Wethouder Jean-Paul Broeren: 'Iedereen

Sinds 22 juni 2022 heeft Nijmegen een nieuw college van B en W. Dit jaar stellen we alle wethouders voor. In dit nummer beginnen we met Jean-Paul Broeren van Stadspartij Nijmegen. 'Ik wil in iedere wijk ontmoetingsplekken in de openbare ruimte.'

Jean-Paul Broeren is geboren en getogen in Grootstal. Hij heeft 37 jaar als isolatiemoniteur aan verduurzaming gewerkt. Hij is groot N.E.C.-fan. Bij de thuiswedstrijden was hij jarenlang clubmascotte *Bikkel*. Hij was sportverslaggever bij TV Nijmegen. Jean-Paul was actief in de wijkraad van Grootstal. Dat bleef hij ook toen hij zes jaar geleden naar Brakkenstein verhuisde.

Waarom bent u de politiek ingegaan?

'Omdat ik echt iets wil betekenen voor de stad. Ik wil dingen voor elkaar krijgen. Daarvóór nulde ik overal over. Mijn vrouw kreeg daar genoeg van en zei: ga zelf actie ondernemen! Ik ben naar Ben van Hees gegaan, voor mij het toonbeeld van lokale politiek. Samen met John Brom, Leon Busschops en de onlangs overleden Albaer Hillen had hij De Nijmeegse Fractie opgericht, de voorloper van Stadspartij Nijmegen. Ik werd fractievoerder. Ik heb me kunnen profileren. Na zes jaar werd ik raadslid.'

Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart 2022 steeg de stadspartij van drie naar zeven zetels. Ze werd in grootte de tweede partij van Nijmegen en kwam in het college van B en W. Broeren werd wethouder, net als zijn partijgenoot John Brom.

Het is een hele mond vol, de portefeuille van Jean-Paul Broeren. Hij is wethouder van 'sport, accommodaties, wijken, participatie, openbare ruimtes, dierenwelzijn en faciliteiten.'

'Het was een mooie kans iets te gaan doen voor de stad', vindt Broeren. 'Deze portefeuilles passen mij. Zo was bijvoorbeeld dierenwelzijn een ondergeschoven kind. Daar maak ik me zorgen over. Een hond is onderdeel van het gezin. Op ons initiatief wordt dan ook de hondenbelasting afgeschaft.'

Wijken

Anderhalf jaar geleden hief B en W de afdeling Wijkmanagement op. Dit tot verrassing – en deels ergernis – van actieve burgers en de volledige gemeenteraad. Wat vindt Broeren hiervan?

Wethouder Broeren bij de pumptrack in Lindenholt

'De wijkraad Grootstal had hele korte lijntjes met de wijkmanager. Die was 24 uur per dag bereikbaar. Dat waren we ineens kwijt. Wat ervoor in de plaats kwam, was in het begin onduidelijk. Waar kon je terecht? Er zijn nu drie wijkregisseurs. Je moet wel weten bij wie je moet zijn. We moeten het positief zien en omarmen. Op 1 november was er een bijeenkomst

met de wijkraden. Volgens mij heeft deze goed uitgepakt. Iedereen is betrokken bij het proces. Er is wel een klacht: er is veel verloop onder de wijkregisseurs. Dat vind ik ook jammer, maar mensen kun je niet tegenhouden.'

Wat vindt u van de wijkbladen?

'Die hebben een groot bereik. Ze worden heel

moet trots op Nijmegen kunnen zijn'

goed gelezen. Daarom kunnen we twee gemeentelijke pagina's in elk nummer hebben, zodat we de inwoners bereiken.'

Broeren gaat de wijken af. 'Sinds januari heb ik wijkspreekuren', meldt hij. 'Een keer in de zes weken in een van de wijkcentra. Op 17 januari ben ik begonnen in 't Hert.'

Broeren verbaast zich soms over verhalen die rondgaan, bijvoorbeeld over de Lindenberg in Aldenhof en wijkcentrum Titus Brandsma in Wolfskuil. 'Er is geen plan dat Lindenberg Aldenhof gaat sluiten. Sloop van wijkcentrum Titus Brandsma is niet aan de orde', meldt hij.

Nieuwe initiatieven

Wat wel verandert is de Jan Massinkhal aan de Nieuwe Dukenburgseweg. De gemeenteraad heeft vlak voor Kerst besloten op deze plek een nieuw zwembad én een nieuwe sporthal te bouwen. Het nieuwe zwembad gaat de huidige zwembaden Dukenburg en West vervangen. Wat er met de plekken van die oude zwembaden gaat gebeuren, is nog niet bekend.

Ook komt er een 'vervangingsgolf in de openbare ruimte', meldt Broeren. Hiervoor is geld gereserveerd. Straten worden opgeknapt. Er komen zonnepanelen op panden van de gemeente.

In Wolfskuil maken bewoners zich zorgen over het spooreplacement. ProRail wil het gebruik hiervan veranderen. Daardoor zou het geluid in de nachtelijke uren kunnen verhogen naar 45 decibel, terwijl nu 33 decibel is toegestaan. Ook is men bang voor extra fijnstof en lichtvervuiling.

Broeren benadrukt dat ProRail hierover gaat: 'De gemeente heeft een toetsende rol als omgevingsvergunningen worden aangevraagd. Wel kan ik zeggen dat het stationsgebied de komende jaren wordt aangepakt en we voor een mooi station gaan. Openbare ruimte valt wel binnen mijn portefeuille. Zo komt er ook een groene zone langs het spoor van Graafseweg tot Waalhaven. Dat wordt samen met de wijk ontwikkeld. Ik ben erg voor een groen lint door de stad van Brakkenstein naar de Waalhaven. Zo'n mooie route nodigt uit om te gaan wandelen.'

Pumptrack

Op woensdag 16 november heeft Broeren een *pumptrack* in Lindenholt geopend. Dat is een aaneengesloten circuit met bulten en

kombochten die elkaar ritmisch opvolgen. Het is een kruising tussen een BMX-baan en een skatepark. Daardoor is het geschikt voor crossfietsen (BMX), mountainbikes, stuntstepjes, loopfietsen, inline skates, longboards en skateboards.

Broeren: 'De mooie pumptrack in Lindenholt is een echt succes. Een moeder uit Lindenholt vertelde me dat haar zoon eerst altijd op zijn PlayStation speelde. Nu gaat hij naar de pumptrack. Hij heeft zijn spelcomputer verkocht! We leven in een grote digitale wereld. Hoe mooi is het dan om jongeren naar buiten te krijgen. Er is wel veel vandalisme. Dat is gewoon jammer. Ouders moeten kinderen erop wijzen dat ze het mooi houden.'

Clubs ondersteunen

Veel clubs hebben het moeilijk. Er zijn minder leden en de energiekosten rijzen de pan uit. Broeren: 'Natuurlijk zet iedereen de thermostaat een paar graden lager. We kunnen niet voor extra leden zorgen, maar clubs die echt in

de problemen komen kunnen zich melden. De gemeente wil hen ondersteunen. Er is een pot voor energie-armoede.'

Afsluitend: 'Ik ben makkelijk benaderbaar. Een man een man, een woord een woord. Als ik fouten maak zal ik dat ook erkennen. De mensen kunnen langskomen, ook in de wijken. Niet alleen voor vervelende, ook voor leuke dingen. Ik wil in iedere wijk ontmoetingsplekken in de openbare ruimte zodat mensen elkaar kunnen treffen. De sociale cohesie versterken.'

Hij is positief over de Nijmeegse gemeenteraad. 'Wij praten in het stadsbelang. Da's echt zo in Nijmegen. Na afloop zitten we met elkaar. We weten dat we het samen moeten doen. Hoe krijgen we de stad naar een nog hoger niveau? Iedereen moet trots op Nijmegen kunnen zijn.'

Tekst: René van Berlo en Gerard van Bruggen
Foto's: Jacqueline van den Boom

‘Voor armoede hoef je je niet te schamen’

Huisarts Iris Venderbosch

Iris Venderbosch komt uit de Achterhoek. Na afronding van haar studie medicijnen is ze docent geweest op de basisopleiding geneeskunde in het Radboud UMC. Daarna werkte ze een tijdje in de gehandicaptenzorg. Uiteindelijk koos Iris voor het beroep van huisarts.

Dat is ze inmiddels ruim vijf jaar, deels in gezondheidscentrum de Schakel. Samen met collega Hanneke Nabuurs heeft Iris daar sinds 1

januari 2022 een praktijk. Ze zet zich actief in om mensen informatie te geven die het financieel niet zo breed hebben. Hoe is ze daartoe gekomen?

Uw redacteur sprak haar op een regenachtige middag in haar praktijk. Iris geeft aan dat ze merkte dat bij veel mensen met medische klachten er vaak meer aan de hand is: financiële problemen. ‘De zorgverzekering was altijd al een moeilijke kostenpost voor veel

Dukenburgers. En het is nog veel erger geworden door de stijgende energieprijzen. Mensen praten daar niet gemakkelijk over. Zeker in een stadsdeel als Dukenburg is er een serieus probleem.’

Iris nam het initiatief om informatie te verzamelen over alle mogelijkheden en regelingen die er zijn om mensen die moeilijk rond kunnen komen te helpen. Het overzicht dat daaruit voortkwam, verspreidt ze zoveel mogelijk onder hulpverleners die actief zijn in het sociaal domein. Het is inmiddels ook te vinden op de website van *de Dukenburger* onder *Oog voor elkaar*. Ze is ook veel van deze mensen gaan opzoeken en ermee in gesprek gegaan. Binnenkort volgt er nog een gesprek met financiële experts van welzijnsorganisatie Bindkracht10. ‘Ik wil de gezichten van andere hulpverleners leren kennen. Nauwere samenwerking tussen huisartsen en andere mensen in het sociaal domein kan zeker meerwaarde hebben’, geeft Iris aan.

De drempel om uit te komen voor geldproblemen is voor veel mensen erg hoog, vindt ze: ‘Ze stappen niet zomaar naar Stip. Daar hangt toch een zeker stigma aan. Een huisartsenpraktijk is dan vaak laagdrempeliger.’ Het idee is dat er veel meer mensen problemen hebben dan we vaak zien. Samen met haar collega-huisartsen werkt Iris eraan om manieren te vinden waardoor mensen er gemakkelijk over praten. Bij de laatste griepvaccinaties in Sporthal Meijhorst stonden bijvoorbeeld ook mensen van welzijnsorganisatie Bindkracht10 bij de uitgang. Om mensen die de prik hadden gehaald te vragen of ze al energietoeslag hadden aangevraagd.

Ook zijn er plannen om op de begane grond van de Schakel een koffiehok te realiseren. Bedoeld als plek waar bewoners gemakkelijker met elkaar en met hulpverleners in gesprek gaan. ‘Want voor armoede hoef je je niet te schamen.’

Iris heeft al veel reacties gehad op haar inventarisatie van mogelijkheden om mensen een handje te helpen. Ze denkt nog na over mogelijkheden om het document dat er nu is actueel te houden. Het is haar door alle contacten die ze gemaakt heeft opgevallen dat er veel vrijwilligers en beroepskrachten zijn die zich inzetten voor deze problematiek. ‘Maar het kan zeker efficiënter door beter samen te werken’, denkt ze.

Tekst en foto: Toine van Bergen

Jaimy heeft zijn busje

Na de ronkende sponsoractie op 2 oktober verleden jaar (zie *de Dukenburger* nummer 8-2022 pagina 14) is het tweede kerstdag zover. Initiatiefnemer Remy Alberto kan het rolstoelbusje overhandigen, waardoor de familie eindelijk niet meer afhankelijk is van anderen of dure taxiritten moet betalen.

Dagje uit

Jaimy, nu zeventien jaar, woonde in zijn kinderjaren nog thuis, waar zijn ouders hem verzorgden. Toen die taak te zwaar werd verhuisde hij naar Arnhem. Door zijn ongeneeslijke ziekte (tubulinopathie*) waarbij de spierkracht steeds verder afneemt werd die verzorging steeds moeilijker. Zo kan verslikken gevaarlijk, zelfs dodelijk zijn en moet Jaimy via een sonde zijn eten krijgen. Praten gaat ook niet. Daarom communiceert hij met een toetsenbord en een computer. Omdat niemand weet hoelang hij nog te leven heeft wil de familie graag veel tijd met hem doorbrengen. Samen dagjes uit en bijvoorbeeld een dieren tuinbezoek behoren nu tot de mogelijkheden.

Trotse Remy

In september kreeg Remy het idee iets voor Jaimy te doen toen hij voor de garage aan zijn motor kluste terwijl de 17-jarige bij hem op bezoek was. Jaimy kwam vaker in zijn rolstoel kijken als hij in Meijhorst zijn ouders bezocht. Dat komen kijken kon eigenlijk alleen op de sporadische momenten dat hij vervoerd kon worden van Arnhem naar zijn ouderlijk huis. Dat moest vaker, vond Remy, dus kwam het idee van een eigen busje.

Er kwam een actie, gestart op Facebook, voor een motor-sponsorrit. Op zondag 2 oktober

Jaimy, zijn ouders en Remy bij het rolstoelbusje in Meijhorst

werd die gereden met 190 motoren. Remy vertelde al in een eerder gesprek dat hij niet had verwacht dat het zo groots zou worden. Met de opbrengst van de actie kon het busje, een Renault Kangoo, aangeschaft en klaargemaakt worden.

Proefritje

Na alle plichtplegingen die bij een onthulling horen, werd het busje, zoals men zegt, 'van onder tot boven' bekeken. En natuurlijk moest er een stukje gereden worden. De ogen rolden er bij Jaimy bijna uit toen het busje automatisch door de achterveren zakte om het inrijden met de rolstoel makkelijker te maken.

'Past het wel', fluisterde een van de toeschouwers. Maar Remy duwde zelfverzekerd de rol-

stoel met Jaimy in de bus op zijn plek. Het was even zoeken hoe een en ander veilig vastgezet kon worden en het opklapbare achterbankje was nog even een puzzelstukje, maar dan volgde toch het ritje tussen de maisonnettes in Meijhorst.

Curaçao

De Dukenburger nummer 8 met de reportage over de motorrit in Meijhorst op 2 oktober wordt inmiddels (op papier) op Curaçao gelezen. Het eiland vanwaar Remy in 1997 verhuisde naar Nijmegen. Ook de televisiezender van dit eiland besteedde er veel tijd aan. Deze *Dukenburger* zal zeker dezelfde weg gaan evenals de op Facebook gedeelde foto's.

Tekst en foto's: Peter Saras

Remy Alberto rijdt Jaimy het busje in

* op www.kinderneurologie.eu is een uitgebreide uitleg over tubulinopathie te vinden.

Duurde het bij Jaimy nog vele jaren voordat de ziekte herkend werd, tegenwoordig zijn er meer kennis en snellere herkenning. Ook de toekomstige behandeling van deze groep erfelijke ziekten door eiwitproblemen is nabij. Hoogleraar geneeskunde Marcel Levi legde onlangs in het wetenschappelijk jaaroverzicht uit hoe de hiervoor gebruikte CRISPR-Cas techniek werkt. In dit programma zit ook een duidelijke animatie. Hierbij wordt, simpel uitgelegd, het verkeerde stukje DNA uit de persoonlijke DNA weggeknipt waarna de keten zichzelf herstelt.

Uitzending 23 december 2022 NPO2.
Terug te kijken via NPO-start.

Pierre Sophie nieuwe voorzitter wijkplatform Aldenhof

‘Mijn grote wens is: mensen kunnen niet meer om ons heen’

Aldenhof heeft sinds enkele maanden een nieuwe voorzitter van het wijkplatform. Pierre Sophie is zijn naam. Reden genoeg voor de Dukenburger om eens kennis te maken met hem. Wie is hij en wat wil hij samen met zijn actieve medewijkbewoners bereiken?

Vanuit zijn woonkamer kijken we uit op een van de belangrijkste voorzieningen van de wijk: de Dukenburgse vestiging van cultureel centrum de Lindenberg. Een gebouw dat voor levendigheid zorgt in een wijk waar maar weinig mogelijkheden zijn om elkaar te ontmoeten. Het wijkplatform zet zich dan ook in voor het behoud van de Lindenberg. Waarom die actie? Wethouders Vergunst en Broeren hebben toch al aangegeven dat van vertrek geen sprake is? Hetzelfde geldt voor directeur Teddy Vrijmoet van de Lindenberg?

Pierre vindt het goed dat de kwestie is aangekaart, via inspraak in de gemeenteraad en een internetpetitie: ‘Tijdens een van de laatste vergaderingen van ons wijkplatform vertelde een ambtenaar dat er wel degelijk wordt nagedacht over een mogelijke verhuizing van de Linden-

berg naar het winkelcentrum in Zwanenveld. Dit lijkt haaks op elkaar te staan, Daarom willen wij graag duidelijkheid en uniformiteit in de boodschap. Zolang hiervan geen sprake is, gaan de acties door.’

De Lindenberg is zeker ook belangrijk voor de wijk Aldenhof omdat rondom en binnen het gebouw sinds enkele jaren weer het bouworp wordt gehouden. In de zomer zijn honderden Dukenburgse kinderen daar druk in de weer. Een leuke en ook goedkope activiteit in deze steeds duurder wordende tijd.

Pierre wil bereiken dat de gemeente en ook andere instanties het wijkplatform als eerste gesprekspartner gaan zien: ‘Mijn grootste wens is dat mensen niet meer om ons heen kunnen. Het mag bijvoorbeeld niet meer gebeuren dat een trapveldje in het naburige park Staddijk zomaar verdwijnt zonder navraag bij het wijkplatform.’

Pierre is geboren en getogen in Utrecht. Tientallen jaren werkte hij als woonconsulent bij woningcorporaties. Zijn werkvelden waren vooral het onderhouden van contacten met

huurders, woonmaatschappelijk werk, inspraak en bemiddelen bij mensen met financiële problemen. In Nijmegen was dat sinds 1 januari 1986 voor Kolping, de voorloper van Talis. Deze corporatie bezit ook in Aldenhof nogal wat woningen .

Ketelhuis en Doekenborg

Onlangs werd bekend dat het karakteristieke ketelhuis bij de ingang van de wijk na de fusie met WoonGenoot in het bezit van Talis is gekomen. Mogelijk wil de corporatie het pand afstoten. Het wijkplatform vroeg een gesprek aan om mee te mogen praten over de functie van het gebouw voor de wijk. Inmiddels is het zover dat Talis alle instanties die belangstelling hebben voor het pand na melding bij Talis naar het bewonersplatform doorverwijst voor een gesprek. De contacten tussen het wijkplatform en Talis worden als prettig en constructief ervaren.

Er wordt bovendien meegepraat over de toekomstplannen voor het al jarenlang praktisch leegstaande voormalige verzorgingshuis de Doekenborg. Bekend is inmiddels dat het hoge gebouw gesloopt gaat worden en dat er middeldure huur- en koopappartementen voor terugkomen. Dit zorgt voor variatie in de wijk die toch overwegend sociale woningbouw kent.

Verder is er door het wijkplatform een start gemaakt met het houden van een koffieuurtje vooral voor ouderen in de wijk. Daarnaast is er onlangs weer meegewerkt aan een opschoondag voor Aldenhof. Pierre neemt ook deel aan het bewonerssteunpunt energietransitie van de gemeente. Andere deelnemers van het wijkplatform zijn actief op hun deelterreinen. Zo is er een werkgroepje dat bezig is om een grote wens vervuld te krijgen. Aan het eind van 2023 komt er weer een grote kerstboom te staan bij de entree van Aldenhof, zoals dat vroeger ook het geval was.

Pierre heeft zich sinds het ingaan van zijn pensioen nog geen dag verveeld. Behalve zijn activiteiten voor het wijkplatform zijn er ook nog andere bezigheden. Hij is gediplomeerd atletiektrainer bij AV Nijmegen. En zijn huis telt enkele klassieke platenspelers en honderden elpees die daarop gedraaid kunnen worden. Daarover bericht hij regelmatig op het sociale medium Twitter.

Het bewonersplatform Aldenhof hoopt nog vele jaren te mogen profiteren van deze actieve voorzitter.

Tekst en foto: Toine van Bergen

‘Ik wil dat de bieb van betekenis is voor alle inwoners van Dukenburg’

Petra Kooistra is op 14 november bij de Bibliotheek Gelderland Zuid begonnen als programmamaker van Bibliotheek Zwanenveld. Ze wil van de bieb een plek maken waar iedereen zich thuis voelt. Ze zoekt hiervoor naar samenwerkingspartners in de wijk en is benieuwd waar inwoners behoefte aan hebben. In dit interview vertelt ze meer over zichzelf en haar werk.

Petra, je bent onlangs begonnen als programmamaker van Bibliotheek Zwanenveld. Kun je kort iets over jezelf vertellen?

‘Ik ben 48 jaar, moeder van een zoon van 14 en woon in Elst. Hiervoor heb ik ruim 20 jaar gewerkt als programmamaker voor diverse musea. Dit waren vooral verdiepende programma’s die aansloten bij een tentoonstelling zoals lezingen of workshops. Na al die museumjaren was ik toe aan een nieuwe omgeving en dat is de bibliotheek geworden. Een prachtige werkplek!’

Hoe ga je te werk als programmamaker van deze mooie bibliotheek?

‘Ik ben pas net begonnen, dus ben me vooral aan het verdiepen in de brede functie die de bibliotheek tegenwoordig heeft. De bieb is al lang geen plek meer waar je alleen boeken leent. Ik ben aan het meekijken met de verschillende activiteiten die al lopen, zoals de Taalcafés en de digitale cursussen die we aanbieden. Deze activiteiten draaien allemaal dankzij de inzet van heel veel vrijwilligers, die ik allemaal wil leren kennen. En ik overleg veel met de klantadviseurs die al jaren werken in de bibliotheek in Zwanenveld. Zij kennen de wijk en de bezoekers en weten waar kansen en behoeftes liggen. Ik ben nu een activiteitenplan voor 2023 aan het ontwikkelen. Met mijn ervaring vanuit mijn vorige baan zie ik veel mogelijkheden voor mooie programma’s in de bieb.’

Met welke partijen in de wijk wil je contact leggen om eventueel samen te werken?

‘Ik moet de wijk nog echt leren kennen. In ieder geval heb ik al veel contact met Bindkracht10. Zij zijn een belangrijke partner in het sociaal domein. Ook met het winkelcentrum wil ik graag samenwerken en kijken op

welk gebied we elkaar kunnen versterken. En de scholen natuurlijk. Ik ben benieuwd welke kansen zij zien om meer kinderen naar de bieb te halen om deel te nemen aan activiteiten. Maar er zijn vast nog meer organisaties die de moeite waard zijn om te leren kennen en mee samen te werken, daar hoop ik de komende tijd achter te komen.’

Welke nieuwe activiteiten staan er komend jaar op de planning? Kun je hier iets over vertellen?

‘Al best veel, zo vierden we op 14 januari Chinees Nieuwjaar in de bibliotheek met heel veel leuke activiteiten. In samenwerking met het Huis van Compassie organiseren we een serie *Nijmegen in Dialoog*, waarbij inwoners uit de wijk met elkaar in gesprek gaan over een bepaald onderwerp. Op 5 mei willen we bijvoorbeeld een Vrijheidsontbijt organiseren. Ook zou ik graag rond 1 juli aandacht besteden aan Ketu Koti en de afschaffing van de slavernij, er zijn veel goeie (kinder)boeken over dit onderwerp die we hiervoor als aanleiding kunnen nemen.’

‘Daarnaast is op 17 januari het infopunt voor het Openbaar Vervoer gestart. Iedere derde

dinsdag van de maand kunnen mensen van 11.00 tot 12.30 uur in Bibliotheek Zwanenveld terecht met vragen over het OV. De OV-ambassadeurs geven advies op maat, bijvoorbeeld over hoe je de OV-chipkaart kunt opladen. Eind januari start ook de cursus Welkom Online, een gratis lesprogramma voor mensen die beter hun weg willen vinden op internet. Wie interesse heeft, kan zich nog aanmelden.’

Tot slot, waar ligt jouw grootste uitdaging als programmamaker van bieb Zwanenveld?

‘Ik ben een verbinder en het is voor mij de uitdaging om de bieb van betekenis te laten zijn voor alle inwoners van Dukenburg. Een plek waar je elkaar kunt ontmoeten, van elkaar kunt leren en waar je verhalen kunt delen. Deze plek creëer ik het liefst in samenwerking met de inwoners en andere organisaties uit de wijk. Daarvoor doe ik graag een oproep: mocht je een idee hebben voor een goed programma, neem dan vooral contact met me op zodat we het kunnen bespreken en onderzoeken. Je kunt me bereiken via pkooistra@obgz.nl.’

Tekst: Susan Bink, Bibliotheek Gelderland Zuid
Foto: Marcel Krijgsman

Roller derby

Een sport die bij de meesten van ons niet zo of helemaal niet bekend is, is *roller derby*. In Nijmegen gespeeld door de Roadkill Rollers. Om meer van deze sport te weten te komen heb ik mij op de hoogte gesteld in een gezellige en relaxte sfeer tijdens een trainingsavond van deze vereniging in Sporthal de Horstacker. Het viel mij op dat de sporters plezier hadden met deze sport.

Geschiedenis

De sport is in 1935 ontstaan in Amerika. In het begin was het een uithoudingswedstrijd en werden honderden rondjes geschaatst door een man en een vrouw op een ovale baan zonder veel spektakel. Een sportjournalist die bij een van de wedstrijden aanwezig was, had het idee om het interessanter te maken en lichamelijk contact toe te staan. Een puntentelling werd ingevoerd. Jarenlang was het een razend populaire sport in Amerika, maar in de jaren zeventig van de vorige eeuw daalde deze populariteit en was het financieel niet meer haalbaar. Een opleving van de sport kwam in 2001. Twee teams uit Texas zorgden door hun ijzersterke spel en sexy uitstraling dat de populariteit weer terug kwam en roller derby verder over de wereld verspreid werd. In 2009 werd in Amsterdam de eerste club opgericht, waarna er steeds meer volgden in Nederland. Momenteel zijn dat 21 clubs van noord naar zuid, van west naar oost en alles wat daar tussen ligt. In Nijmegen zijn dat de Roadkill Rollers, opgericht in 2015.

Wat de sport inhoudt

Het is een full-contactsport op traditionele quad-rolschaatsen. Dit zijn platte rolschaatsen zonder hak. Ze zijn heel specifiek voor roller derby. De sport wordt voornamelijk gespeeld door vrouwen. Dit wil overigens niet zeggen dat mannen niet mee mogen doen. Iedereen

Quad-rolschaats

De jammer is er door

mag meedoen. Het is een vrij inclusieve club. Vrouwen zijn wel in de meerderheid.

Er wordt gespeeld op een vlakke ovale baan. Ondanks dat het een contactsport is, is het niet gevaarlijk en komen er weinig blessures voor. Je moet wel enige conditie hebben en fysiek in orde zijn. En natuurlijk zijn er ook spelregels die de veiligheid verhogen evenals de verplichte uitrusting.

Organisatie en wedstrijden

Er wordt niet in competitieverband gespeeld, maar de teams spelen op uitnodiging landelijk regelmatig tegen elkaar. Wedstrijden worden onderling afgesproken en de ontvangende ploeg zorgt dan onder andere voor het vastleggen van een zaal waar gespeeld zal worden. Het betekent dat er voldoende mensen moeten zijn die zich daarvoor willen/kunnen inzetten. Het blijkt dat leden van Roadkill Rollers allemaal zeer betrokken zijn en hun steentje in de organisatie bijdragen. Het huidige ledental is dertig. De minimum leeftijd om lid te worden is achttien. Twee maal per week op dinsdag en vrijdag wordt getraind vanaf 20.30 uur.

Uitrusting en spelregels

De uitrusting bij roller derby bestaat uit quad-rolschaatsen, knie-, elleboog- en polsbeschermers. Daarbij draagt men een helm.

Bescherming

Ter bescherming van de tanden heeft men een mondstuk in. Als je roller derby wilt uitproberen, kun je de uitrusting lenen. Ga je definitief verder met deze sport dan zul je de uitrusting zelf moeten aanschaffen. Kosten hiervan bedragen circa 250 euro.

Wedstrijd

Een wedstrijd duurt in totaal zestig minuten verdeeld over twee periodes van dertig minuten. Elke periode wordt nog verdeeld in jams van elk twee minuten. Een jam is de race waarin punten kunnen worden gescoord. Per team mogen vijftien spelers meedoen. Per jam mogen telkens vijf spelers in het veld staan namelijk drie *blockers*, een *pivot* en een *jammer*. Een blocker heeft een verdedigende taak. De pivot met de gestreepte helmmuts bepaalt het tempo en communiceert met de blockers. De jammer is herkenbaar aan haar helmmuts met ster en zij is de enige die punten kan scoren. Om te scoren probeert de jammer door de verdediging van de andere partij komen. Voor elke blocker die zij voorbij gaat ontvangt de ploeg een punt.

Dit is summier hoe het spel gespeeld wordt. De spelregels zijn nogal uitvoerig om deze allemaal te beschrijven. Wel leuk te vermelden is dat de sporters unieke en creatieve personen zijn. Ze hebben daarom als alter ego een eigen unieke roller-derbynaam.

Interesse?

Zou je meer over deze dynamische sport willen weten informeer naar de mogelijkheden via info@roadkillrollers.nl.

Tekst en foto's: Wil Rengers

Para-ijshockey

Deze wintermaanden zijn een goed moment meer over deze sport te vertellen. Uw verslaggever is daarvoor naar het Triavium gegaan om met eigen ogen te zien wat deze voor Nijmegen redelijk onbekende sport inhoudt.

Wat het is

Para-ijshockey is allereerst een stoere sport waarbij je fysiek in aanraking kunt komen met de tegenstander. Een sport die door iedereen met of zonder beperking, door mannen en vrouwen gespeeld kan worden. De spelers moeten wel beschikken over een redelijke bovenarm- en rompfunctie. Zij zitten namelijk vast in een speciale slee. Met deze slee, voorzien van ijzers, beweegt men zich voort met behulp van twee sticks, met aan één kant het ijshockeyblad en aan de andere kant een prikker.

Deze sport is ontstaan in Zweden, ijshockeyland bij uitstek, waar behoefte was te kunnen ijshockeyen met een beperking. Sinds de Paralympische Spelen van 1994 van Lillehammer in Noorwegen is para-ijshockey of sledgehockey een olympische sport.

Nu ook in Nijmegen

Toen Oscar de Kunder vorig jaar meedeed aan een para-ijshockey-clinic in Dordrecht was hij zo enthousiast over deze tak van ijshockey dat hij het maar vreemd vond dat dit slechts op twee plaatsen in Nederland gespeeld werd, namelijk in Amsterdam en Dordrecht, maar niet in Nijmegen. Dat moest veranderen, dacht hij, en nam het initiatief om dit ook in Nijmegen van de grond te krijgen. Hij legde contact met ijshockeyvereniging Nijmegen Devils en de gemeente om ook hier een clinic te kunnen organiseren. Bij de vereniging en gemeente was men zeer enthousiast. Er kwamen veel spontane reacties en bij deze eerste clinic waren al veertien deelnemers aanwezig. Dit betekende dat er een tweede clinic moest komen en ook kwam.

Materiaal om te spelen, zoals slee en tenue, was nog niet aanwezig. Dit werd door Amsterdam Tigers beschikbaar gesteld. Binnen acht maanden had ook Nijmegen een para-ijshockeyteam, onderdeel van ijshockeyvereniging Nijmegen Devils en was daarmee de derde

Para-ijshockeyen in het Triavium

vereniging in Nederland. Er wordt gespeeld en getraind op zondag tussen september en maart in het Triavium aan de Van Rosenburgweg.

Als je deze sport eens wilt ervaren kan dat zonder direct kosten te moeten maken. Er zijn twee gratis proeflessen en het benodigde materiaal is aanwezig. Wordt besloten lid te worden dan is het eerste jaar een ijshockeytenue te lenen via Nijmegen Ahoud Devils.

Uitrusting en spelregels

Om deze sport te beoefenen heb je een slee en een compleet ijshockeytenue nodig. In het begin wordt alles gratis ter beschikking gesteld. Mocht je besluiten verder te gaan in deze sport dan is het de bedoeling deze uitrusting zelf aan te schaffen. Daarvoor kan men advies krijgen bij vereniging of gemeente.

Per team mogen niet meer dan zes spelers op het ijs zijn. Ook mogen zich niet meer dan zes

begeleiders per team in en rond de spelersbank ophouden. Verder wordt gespeeld op dezelfde ijsvloer als het valide ijshockey, namelijk 60 bij 30 meter. Wanneer het om fysiek contact gaat mag men de tegenstander niet continue vasthouden, niet vechten met elkaar en zeker niet in een hoek van 90 graden op een andere slee inrijden. Bij dergelijke overtredingen volgt een tijdstraf van twee minuten. De wedstrijd bedraagt drie perioden van vijftien minuten zuivere speeltijd.

Doelstelling

Het doel is om een competitie op te zetten en samen met een aantal buitenlandse verenigingen tegen elkaar te spelen. Op 1 en 2 april 2023 wordt het eerste para-ijshockey-toernooi gehouden in Dordrecht waaraan de Nijmegen Devils ook zullen deelnemen. IJshockey Nederland en Gehandicaptensport Nederland gaan in de toekomst mogelijk samenwerken om het para-ijshockey beter op de kaart te zetten. Dit moet leiden tot deelname aan de Paralympics van 2026 in Milaan.

Wedstrijden

Op zondag 15 januari 2023 is gespeeld tegen Antwerpen. Op 5 februari 2023 speelt men tegen Manchester Mayhem (UK). Beide wedstrijden waren/zijn in het Triavium tussen 17.15 en 19.15 uur. Meer informatie via www.paranijmegendevils.nl.

Tekst en foto onder: Wil Rengers

Foto boven: Jacqueline van den Boom

Para-ijshockeyer

Warmteplek

In een crisissituatie ontdek je vaak wat echt belangrijk is. Voor ieder mens is dat iets verschillends. Hoewel? In een lied concludeerde de onlangs gestopte zanger Huub van der Lubbe: het komt als altijd weer op liefde neer. Sinds de energieprijzen zo stijgen, is er een nieuw antwoord bij gekomen: warmte. Warmte in de winter is immers niet meer vanzelfsprekend, veel mensen zetten de thermostaat laag, sommigen durven hem zelfs niet meer aan te zetten. Hoge temperaturen voor de tijd van het jaar is dan opeens een welkome boodschap, in plaats van de onheilstijding van klimaatverandering. De gemeente Nijmegen wil niemand in de kou zetten en bedacht daarom warmteplekken. Daar blijkt nu dat warmte twee betekenissen heeft. Het betekent een aangename temperatuur. Maar ook warmte als gezelligheid, menselijke warmte, nabijheid. Alle warmteplekken doen meer dan de verwarming aan zetten. Er is koffie, soep, een luisterend oor, gezelligheid van een praatje of een spelletje. Maar zelfs dan is het nog geen warmteplek. Die wordt het pas als mensen ook echt daadwerkelijk samenkomen. Die stap zetten blijkt voor velen lastig. Om iedereen aan te moedigen om samen echte warmteplekken te maken, herhaal ik hier het gedicht van Kris Gelaude waarmee de kerstvieringen eindigden:

*Wacht niet op wat er komt
maak zelf een vuur aan
dat de kilte van de tijd verdringt.
Breng mensen samen
en vertel elkaar
een klein verhaal van hoop.
Lach, zing en wees mens.
Wek samen nieuwe geestdrift
en geef het door
het licht van het vertrouwen.*

Pastor Joska van der Meer
(Foto: Ann van Rijn)

Welkom bij de warmteplekken in Dukenburg, ook bij aangename buitentemperaturen! In de Ontmoetingskerk met gratis koffie/thee van 9 tot 12 uur op dinsdag en woensdag (en woensdag vanaf 11.30 uur soep 50 cent) en vrijdag van 9 tot 17 uur.

Waar gebeurd

Uit de geschiedenis van ruim 50 jaar Dukenburg

Rintje Ritsma en Hans

Eigenlijk is het: Hans en de alom bekende schaatser Rintje Ritsma. Hans was namelijk een gewone jongen, maar wel supersportief. Dat had hij gemeen met Rintje.

Behalve voetballen én handballen, was Hans in zijn jonge jaren gek op schaatsen. Bij voorkeur op natuurijs, dat destijds te vinden was in zijn woonplaats Wijchen. Eén zo'n ijzige middag trok hij naar het Wijchens Meer en bond zijn schaatsen onder. Langs de kant stonden een paar giebelende, popi meiden van school. Hans nam een stoere aanloop naar de ijsvloer, een lenige sprong en klaboem ... daar stortte hij neer op het koudharde ijs. Verblind door de vrouwelijke aandacht rondom was Hans de beschermhoezen onder zijn ijzers finaal vergeten. Sanne, één van de tieners van toen, kwam een paar jaar later Hans tegen bij de handbalclub. Samen haalden ze gniffelend de spectaculaire noodlanding op het ijs van een paar winters eerder op. Nóg eens enkele jaren later

vormden zij een setje. Intussen was de moeder van Sanne – een Dukenburgse – bij één of andere actie in het bezit gekomen van twee kaartjes voor een workshop van Rintje Ritsma in het Triavium. Rintje Ritsma! De succesvolle langebaankanjer met de bijnaam *de beer van Lemmer*. De twee gelukkigen die de kaartjes kregen van Sannes moeder waren natuurlijk Sanne en Hans. Die mochten elk drie anderen meenemen. Zodoende vertrok op een dag zonder natuurijs, maar met zon, een club van acht jonge mensen naar de kunstijsbaan. Ze namen de adviezen en wijze raad van *de beer* onder de schaatser ter harte en beleefden zo een geweldige middag. Tip nummer één kwam echter niet van Rintsje, maar van Hans: vergeet niet je ijzerhoezen te verwijderen ... Hoewel: Hans en Sanne leven intussen lang en gelukkig samen.

Tekst: Hette Morriën

Foto: UweFan, Wikimedia Commons

Sjaak Scheepers over zijn verleden en toekomst

Op 1 september stopten Sjaak en Sophie met hun fietsenzaak in Malvert. Ze zijn overdonderd door het grote aantal cadeaus dat zij op de laatste dag hebben ontvangen van vele vaste klanten.

Sjaak: ‘Werkelijk ongelooflijk. Vele flessen wijn, 103, ik heb ze geteld, dozen Mercichocolade en vele bossen bloemen! Dit hadden we echt niet verwacht. Het was echt een gekkenhuis. In al die 37 jaar hebben we ook wel moeilijke momenten gehad, gelukkig ook heel veel mooie en dit was er een van!’

Sjaak: ‘Tot kort geleden was het niet zeker of er iemand interesse zou hebben om de zaak over te nemen. Maar het goede nieuws is nu dat er zich onlangs iemand heeft aangemeld die serieuze belangstelling heeft om deze onderneming voort te zetten.’ Het zou gaan om de reparatiewerkplaats inclusief de winkel. De nieuwe ondernemer moet de zaak wel helemaal opnieuw opbouwen. Alle vaste klanten zijn inmiddels met toestemming overgenomen door Toonen Rijwielen aan de Dennenstraat. Maar, zoals Sjaak nuchter opmerkt: ‘Zo ben ik ook begonnen.’ Hij is in ieder geval tevreden met de manier waarop de eventuele nieuwe eigenaar delen van inventaris en materieel wil overnemen. Hij heeft goede hoop dat dit doorgaat, want dat zou vooral voor de klanten heel prettig zijn. ‘En voor de rest zie ik het wel. Met een collega heb ik al afgesproken dat, wanneer het echt nodig is, ik graag even bij kom springen. Zo blijf ik nog een beetje betrokken bij de business. Ik heb het jarenlang met heel veel plezier gedaan, maar ik ben nu 66. Ik heb mijn eerste AOW mogen ontvangen en ik moet zeggen: dit voelt ook uitstekend!’

Bijzondere klanten

Lachend vertelt Sjaak over bijzondere en ook over verre klanten. Zoals een eigenaar van het hotel waar hij samen met Sophie al jaren komen, in Teuven net over de grens. ‘Het heet de *King's Head Inn* en is echt een heel leuk hotel waar ook heel lekker wordt gekookt. Daar hebben wij een aantal leenfietsen mogen leveren. Maar het verste is China. Dat waren oude klanten van mij die speciale belangstelling hadden voor de ouderwetse Gazelle met trommelremmen met trekstangen zoals die er vroeger waren. En die hebben we naar China verscheept.’

De transitie naar elektrische fietsen is heel erg snel gegaan: ‘De oud-directeur van Gazelle zag daar aanvankelijk niks in. Hij zei letter-

Sjaak en Sophie op een caféterras in Maastricht

lijk: ‘Daar beginnen we niet aan, want dat gaat helemaal niks worden.’ Hij heeft duidelijk ongelijk gekregen, want die ontwikkeling ging snoeihard! Op dit moment worden er meer e-bikes verkocht dan gewone fietsen.’

Sjaak ziet wel grote verschillen in kwaliteit van fietsen van vroeger en hoe die tegenwoordig worden geleverd. Dat is niet meer te vergelijken. Er rijden nu nog steeds oude fietsen van Gazelle: drie versnellingen, stalen frame en stalen velgen. Niet kapot te krijgen. Tegenwoordig moet je na twee jaar kettingen en tandwielen vervangen en dat is normaal.’

In de loop der jaren heeft Sjaak zo’n twintig monteurs opgeleid. Met sommigen heeft hij nog steeds contact. Van zijn laatste twee monteurs is er één de zorg in gegaan. De andere heeft elders werk gevonden.

‘Grootste verandering de afgelopen jaren was wel de uitbreiding met het pand naast ons’, vervolgt Sjaak. ‘De buurman stopte ermee en gunde ons de gelegenheid om tegen aantrekkelijke voorwaarden onze zaak tot het huidige vloeroppervlak te vergroten.

Geen zwart gat

Sjaak heeft het zo veel besproken *zwarte gat* dat veel nieuwe pensionado’s ervaren, nog niet mogen ontdekken: ‘Er is nog veel te doen rondom de afronding van het bedrijf. Onze

stacaravan in Zeeland is ook een prachtig en aantrekkelijk alternatief. Daar voelen we ons heel goed thuis en komen er heel graag.’

Sjaak en Sophie wonen nu 35 jaar in Dukenburg en hebben dit stadsdeel flink zien veranderen. Samen hebben zij hele generaties op zien groeien en ook veel zien veranderen in de buurten. Sjaak: ‘Er wonen veel ouderen hier in de laagbouw. In de huurhuizen komen vaak doorstarters die er maar kort wonen om dan elders een woning te kopen. Dat geeft wel een beetje onrust in de wijken. Bewoners hebben minder oog voor het schoonhouden van de wijken, dus zie je meer dan vroeger allerlei rotzooi in de straten. Gelukkig valt dat hier in de buurt nogal mee en wonen wij hier helemaal naar ons zin. Misschien, wanneer we het met nieuwe burens minder goed treffen, besluiten we om naar Zeeland te verhuizen. Maar zo niet, dan zitten we hier prima. Wat ons wel opvalt is dat de luchtkwaliteit in Zeeland beduidend beter is dan hier. We merken dat we daar veel minder last hebben van verkoudheid. Het gebruik van neusdruppels is daar nog niet nodig gebleken.

Wens voor Dukenburg: ‘Dat het zo mooi groen mag blijven, zoals het nu is.’

Tekst: Gerard van Bruggen en René van Berlo
Foto: collectie Sjaak en Sophie

Frankey: Say smiley

Jean's Clothes van Damme

Lego Andre Hazes op de Dam in Amsterdam

FRANK FRANKEY BEKEND BEROEMD

Zo nu en dan komt het voor, een geboren Dukenburger die bekend is geworden. Denk bijvoorbeeld aan Frank de Ruwe, geboren in Dukenburg en momenteel bekend (zelfs beroemd) in de Amsterdamse kunstwereld. Ik had een gesprek met hem.

In 1977 werd Frank geboren in Weezenhof. Hij bezocht daar de kleuterschool (bij juf Sonja) en later de Prins Clauschool (met onder andere Rob, Atie en Wim). Frank beleefde er gelukkige tijden.

‘Bij Handvaardigheid was ik helemaal in mijn element’, aldus Frank. ‘Dat kunstzinnige zat er bij mij blijkbaar al vroeg in. Ik was toen al druk met het maken van stripverhalen en ontdekte dat stripfiguren niet altijd volledig getekend werden. Bijvoorbeeld vaak maar vier vingers aan een hand. Bij het tekenen sloeg m’n fantasie volledig op hol. Aan de werkbank bij ons thuis leerde ik van mijn vader al vroeg figuurzagen en het maken van houtverbindingen.’

Op z’n elfde verhuisde Frank met z’n ouders naar Brabant. Daar naar de middelbare school en in die tijd ook heel veel sleutelen aan fietsen en brommers. Hij hield steeds contact met een aantal schoolkameraadjes uit Weezenhof. Uiteindelijk belandde Frank op de TU Delft en volgde daar de opleiding industriële vormgeving. Maar nog belangrijker voor hem: ze hadden daar een grote goed geoutilleerde werkplaats. Daar was hij vaak te vinden. Het op speelse wijze creatief bezig zijn kreeg hem daar helemaal te pakken. Daar werd dan ook de basis gelegd voor z’n latere carrière.

De grote stad Amsterdam trok, hij verhuisde en raakte erg gemotiveerd door de graffiti-kunstenaar Banksy met z’n politieke, humoristische kunst. ‘Dat wil ik ook!’ Hij ging kleinschalig aan de slag, maar wist met z’n eigenzinnige ideeën al snel de publiciteit te trekken. Hij ont-

Frankey op de fiets door Amsterdam

wikkelde een eigen stijl en presenteerde zichzelf als *Frankey*, zoals z'n vrienden hem altijd noemden.

'Ik wil met mijn kunst aan alledaagse dingen een twist geven en daarmee mensen laten glimlachen.' Dat is hem zeker gelukt. (Kijk maar eens op z'n website www.frankey.com.) Enkele projecten, zoals de saunaman op een constant stomende afvoer van de Noord-Zuidlijn en de binnen een week vernielde Lego-versie van André Hazes op de Dam, brachten hem zelfs landelijke bekendheid en hij schoof aan bij diverse talkshowtafels.

In het begin waren het voornamelijk kleine, aansprekende items in de openbare ruimte. Een bijzondere vorm van street art, waarbij de stelregel voor hem is dat er niets beschadigd wordt en dat het item eventueel ook weer zonder schade verwijderd kan worden. Hij werkt daarbij op eigen initiatief of in opdracht. Momenteel maakt hij ook grotere, zelfs heel grote kunstwerken en vergaart daarmee nationale en internationale bekendheid. Hij werkt veel voor ngo's en voor festivals, heeft werken staan in heel Nederland en bijvoorbeeld ook in Parijs, Milaan, Helsingborg, Rome en New York. Werkt onder andere ook mee aan het Amsterdam Light Festival. Kortom, Frankey's ster is rijzende.

'Ik wil grenzen verleggen. Kunst heeft geen grenzen. Daarom vind ik het zo mooi.' Frankey

We hebben samen nog gesproken over de wandschilderingen in de beide Dukenburgse tunnels. Frankey was erg onder de indruk. De beeldtaal van Johan Moorman en de schaalgrootte sprak hem erg aan. Hij gaf aan zelf ook graag eens 'iets' speciaal voor Dukenburg te willen maken. De cirkel zou dan voor hem rond zijn. Wie weet.

Burgemeester Eberhard van der Laan bij Paradiso

Frankey met Darth Fisher

Tekst: Harm Jan van der Veen. Foto's: Frankey

Klein, groen en heel bijzonder: mos!

Genoeg oliebollen en appelflappen gegeten om 2022 met een goed gevoel achter te laten? Tijd om vooruit te zien naar de lente van het nieuwe jaar. Met het weer van afgelopen weken komt die lente er misschien al veel sneller aan dan je gedacht had.

Als het voorjaar nog wat op zich laat wachten is er buiten toch al veel moois te zien. Wat denk je bijvoorbeeld van al dat mos dat je op vochtige plekken onder bomen in het bos, langs tegelpadjes in je tuin en helaas ook in je grasveld tegenkomt?

Bijzonder

Mossen zijn bijzondere planten. Ze hebben geen wortels waar ze water en voedsel mee opnemen uit de bodem. Dat doen ze in veel gevallen met de kleine blaadjes en stengeltjes die vaak dicht op elkaar in kussentjes groeien. Mossen zijn daarmee afhankelijk van de omstandigheden boven de grond: ze houden zich met wortelachtige pootjes, de rhizoiden, wel vast aan de grond maar vocht en voeding moeten van boven de grond komen. Daarom groeit op een grasveld dat in de schaduw ligt en waar weinig voeding in de bodem zit veel mos en weinig gras.

Luchtige bodem

Voor de grasveldbezitters onder ons: gras houdt van een luchtige bodem met voldoende voedingsstoffen, van licht en van een niet te zure bodem. Dat betekent in het voorjaar de grasmatten wat losharken, bemesten en zorgen dat er licht bij komt. Als de omstandigheden dan een beetje goed zijn zal de grasmatten er florisant bij liggen, maar het blijft lastig: mos is met de bescheiden behoeftes die de plant heeft vaak in het voordeel als het leven voor gras wat moeilijker wordt. Mos houdt vaak niet van kalk, wel van een wat zure bodem, voor mos hoeft de bodem niet luchtig te zijn (juist liever wat vaster) en voor mos is minder licht en zon juist gunstig. Onder bomen en struiken in de tuin groeit geen gras, wel mos.

Nuttig

Behalve bescheiden is mos ook een hele nuttige plant die, groen als mos meestal is, ook meehelpt aan de productie van zuurstof. Omdat mos op allerlei plaatsen voorkomt, op de grond, op bomen, op stenen, daken en paden is mos daarmee een hele belangrijke leverancier van zuurstof.

Let bij een wandeling door ons mooie Dukenburg eens op mos dat je langs het fiets- of

Haarmos

Laddermos

Laddermos

Dikkopmos

wandelpad tegenkomt. De kans is groot dat je het gewone dikkopmos tegenkomt. Tussen de voegen van de tegels, op daken of aan de rand van een pad waar niet zoveel gelopen wordt zie je de dikke zachte kussentjes met zacht groen mos. Tegen wat oudere bomen groeit het laddermos, lichtgroen van kleur, als een hoogpolig tapijt op de stam.

Honderden soorten

In de wereld van mossen gaat heel wat om. Er zijn enkele honderden soorten bekend in Nederland, allemaal de moeite waard om te bekijken. Een vergrootglas of loep opent een nieuwe wereld.

Voortplanting

Het leven van mossen dat begint na geslachtelijke of ongeslachtelijke voortplanting, de veenmossen waar Nederland in het verleden zoveel gebruik van heeft gemaakt en de mossen die in de stad voor belangrijke groene invloed zorgen: verbaas je er over als je informatie over mossen leest.

Info: Mossen, IVN natuureducatie
www.verspreidingsatlas.nl/mossen

Tekst en foto dikkopmos: Els Warringa-Kerkhoff
 Overige foto's: Jacqueline van den Boom

Slijmerige compostproducenten

Regenwormen zijn heel bijzondere dieren. Ze zijn erg nuttig, want ze maken de grond luchtig en ze maken compost. Bijzonder is ook dat ze zowel man als vrouw zijn (hermafrodit). En als hun lichaam wordt gespleten kan één kant doorleven. Wat niet veel mensen weten is dat ze, net als egels, een winterslaap houden.

Winterslaap

De winterslaap die sommige regenwormen houden heet een diapauze. De regenwormen kruipen als het koud is dieper de bodem in en zijn dan inactief, waardoor ze weinig energie verbruiken. Als de temperatuur weer omhoog gaat, worden ze weer actief. Bij een winterslaap zakt hun lichaamstemperatuur tot bijna 0 graden. De ademhaling en het hartritme worden heel traag. Tijdens een winterslaap worden de dieren niet tussendoor wakker. Regenwormen kunnen in een keiharde bodem ook niet zoeken naar eten en houden zich schuil in hun eigen gangenstelsel onder de grond. Andere dieren die in deze tijd een winterslaap houden zijn kikkers, egels, muizen en hommels. Ook vlemmuizen houden een winterslaap in een *winterverblijf*. Dit zijn vaak gebouwen, bunkers, ijskelders, forten, mergelgroeven of oude dikke bomen.

Compostproducenten

Bij het spitten van de tuin, platgetrapt of hulpeloos bungelend in een merelsnavel kom je regenwormen tegen. Maar we hebben vooral met ze te maken door het nuttige bodemwerk dat ze uitvoeren. Ze graven en ze ploegen en zijn uitstekende compostproducenten. Regenwormen voeden zich in hoofdzaak met rottende planten, hoewel ze soms ook kleine dode dieren eten, zoals andere wormen, of ook wel uitwerpselen. Regenwormenpoep bestaat voor ongeveer 70 procent uit humus.

In Nederland leven zo'n 25 soorten regenwormen, waarvan de gewone regenworm het meest voorkomt. In een hectare grond (ongeveer

veer anderhalf voetbalveld) kunnen miljoenen regenwormen voorkomen. Samen kunnen die wormen per dag zo'n 5 kilometer aan tunnels graven en op jaarbasis verwerken ze zo'n 3000 kilo grond tot compost.

Door tunnels te graven zorgen ze ook voor voldoende zuurstof in de bodem en voor goede menging van de grond. Ze houden tegelijkertijd de zuurgraad en het vochtgehalte op peil.

Bladersigaren

Soms zie je opgerolde boomblaadjes of alleen de steeltjes verticaal uit de grond steken. Ik heb me lang afgevraagd waardoor dat kwam. Maar dit is ook het werk van regenwormen: als de bodem te weinig dood plantenmateriaal bevat, gaan ze bovengronds op voedseljacht. Ze speuren dan het oppervlak af naar afgevalen bladeren. Als ze een lekker blad hebben gevonden trekken ze het richting hun tunnel.

Slijmerig paren

Een wormenlijf bestaat tot 95 procent uit water. De huid is bedekt met een slijmlaag, die wordt geproduceerd in het clitellum (zadel) op het lijf van een volwassen regenworm. Dankzij die slijmlaag kan een regenworm makkelijker door de bodem bewegen. Door het slijm worden losse zandkorrels aan elkaar 'gekit'. Ook zorgt het slijm ervoor dat een regenworm minder snel uitdroogt bij droogte en hitte. Paren doen wormen boven de grond, als het donker is. Het zadel produceert extra veel slijm, waardoor de wormen aan elkaar blijven plakken. Ze wisselen zo'n twee uur lang sperma en eicellen uit, kop tegen kont en kont tegen kop. Regenwormen zijn hermafrodit, waardoor ze beide eitjes kunnen afzetten.

Een regenworm doormidden

Dat als je een regenworm doormidden hakt er twee wormen uitkomen is een fabel. Het lichaam van een regenworm bestaat uit ringen of segmenten. Daarvan kan hij aan de kant van de kop maar een paar segmenten missen, anders gaat hij dood. Aan de staartkant kan hij wat meer segmenten missen. Hak je het achterste deel van een regenworm af dan kan de voorste helft best verder leven. Al bestaat dan de kans dat hij overlijdt aan zijn verwondingen. Want ook voor een regenworm is een amputatie best een ingrijpende gebeurtenis.

Trappelende merels

Regenwormen zijn niet makkelijk uit de grond te trekken door vogels. Kleine haartjes op de regenwormen zorgen voor extra wrijving. Vogels hebben daar wat op gevonden, ze gaan een wormendans doen. Als je bijvoorbeeld een meeuw wild ziet trappelen in een weiland, dan is hij op jacht naar wormen. Waarschijnlijk denken regenwormen bij de trillingen aan het getik van regendruppels. Omdat ze bij vochtig weer graag bovengronds komen, kruipen ze nietsvermoedend naar boven, hun dood tegemoet.

Tekst: René Koene

Foto: Ab H. Baas (links) en pixabay (boven)

Haiku

De vroege vogels
Hebben geen kans bij wormen
Diep onder de grond

Wist je dat?

ondanks hun liefelijke uitstraling roodborstjes agressieve vechters zijn? Zowel mannetjes als vrouwtjes zijn vechters. Ze vallen alles aan wat rood is. Dat is ook de reden dat jonge roodborsten bruin zijn. Dan worden ze tenminste niet aangevallen door hun ouders.

Tekst: René Koene. Foto: Piet Munsterman

Carillon de Vier Koningskinderen aan de achtergevel van het Curaçao Museum

Quarantaine, cruisetoeerisme en carillons

Sinds COVID-19 is het woord **quarantaine** bekender geworden dan decennia terug. De oorspronkelijk medische term ontstond zeven eeuwen geleden tijdens de pestepidemie in Italië. Schepen rondom ‘de laars’ moesten veertig dagen (*quaranta giorni*) voor anker blijven liggen; bemanningen konden niet van boord.

Merkwaardig genoeg mochten er bij de recente corona-uitbraak meerdere cruiseschepen evenmin havens binnenvaren. Voor passagiers en bemanningsleden betekende dat drijvende gevangenschappen. Quarantaine dient als afscherming van risicobronnen bij een infectie.

De Beiaard

Ondanks drastische beperkingen wereldwijd lokte de recente pandemie via Schiphol (in misère) een groot aantal landgenoten naar de NL-eilanden overzee. Zon, zee, zand haalden vooral BN’ers weg uit de narigheid, die echter ook in het Caribisch gebied huishield. Veiliger was het om thuis op tv de vaak herhaalde magie van Victor Mids te volgen. Door met hem

‘mee te reizen’ naar bijvoorbeeld Curaçao kon de kijker opvrolijken. Victor goochelde in het eilandmuseum een stoofpotje tevoorschijn voor een plaatselijke zangeres in een ‘keuken’ met rode muren vol witte stippen. Weet iemand waarvoor die wandbeschildering diende? Hoe dan ook grenst die keukenhoek aan de muzikale zone van het museum met het carillon *de Beiaard*.

Cruisetoeerisme

Deze Beiaard is/was niet het enige klankklokkenspel op Curaçao; er hing lange tijd minstens één meer – met dertien klokken – tot zeker 1990 aan de voorgevel van een prachtig hoekpand. De bronzen geluiden lokten eilanders en vooral toeristen naar binnen. Midden vorige eeuw vestigde Wolff Spritzer uit Boedapest zich als edelsmid/horlogemaker op een A-locatie in Willemstad. Charles Fuhrmann, door de Jodenvervolging uit Roemenië verdreven, kwam onderweg naar Venezuela op Curaçao terecht en in contact met Spritzer. Samen gingen de vakbroeders verder als Spritzer & Fuhrmann; een gouden combinatie. Vooral

toen Charles Fuhrmann een Spritzerdochter huwde, waardoor hun familieleven zich laat lezen als een romantische bestseller uit hun glorie-tijd. Want Spritzer & Fuhrmann-erven breidden het aantal vestigingen uit, ver over de eilandsgrenzen. Scheepsladingen Amerikaanse toeristen bezochten die vestigingen voor de aankoop van juwelen, horloges, kristal en porselein. Maar aan alles komt een einde. In 1990 ging de stekker uit de familie-firma, die een prominente plaats verdient in de handels-geschiedenis van de Antillen.

Eilandmuseum

Het Curaçao Museum bekleedt zo’n encyclopedisch plekje allang. Allereerst is het elegante landhuis oorspronkelijk een quarantaine(!)-hospitaal uit 1853. Oostelijk van de museumtuin hoorde daar het Quarantainegebouw bij. Een grauw vierkant blok van robuuste stenen, enkele verdiepingen hoog, tralies voor de vensters. De Antillen zijn vanouds gestoffeerd geweest met mensen uit andere landen, die allerlei onbekende ziekten meebrachten. Nieuwkomers moesten eerst in isolatie achter

de tralies; de zieken onder hen gingen naar het hospitaal. Toen er andere cordons sanitaires werden ontwikkeld waren beide gebouwen overbodig. Het Quarantainegebouw werd een politiepост, met een wijkspieeltuin voor de deur en een filmzaal op de begane grond.

Terwijl deze Dukenburger van de persen rolt, bezoekt ons koningspaar met Amalia alle Nederlandse Antillen. Zouden zij het eilandmuseum op Curaçao aandoen, dan krijgt de kroonprinses een snelle, maar veelzijdige indruk van de Antilliaanse historie.

Koningskinderen

In 1946 bedacht de lokaal bekende duizendpoot/kunstenaar/dokter Engels een nieuwe functie voor het landhuis ernaast. Hij realiseerde een nieuw leven voor het fraaie tropenhuis als 'streek'museum, met alle parafernalia van Antilliaanse bodem. Rondom het museum een grote tuin vol tropische kleur, fleur, planten, struiken en fruitbomen. In 1952 werd het museum feestelijk ingewijd, evenals het carillon de Beiaard aan de westelijke erker. Eijsbouts-Lips goot de vijfenveertig klokken. Als ornament werden er vier witte stenen beelden in een halve cirkel bij geplaatst. De vier koningskinderen van toen: de prinsessen Beatrix, Irene, Margriet en Marijke (later Christina). Het aantal klokken symboliseert de omgekomen eilanders in oorlogstijd. Daarvan is George Maduro de bekendste geworden, nadat zijn familie Madurodam financierde.

Carillon

Klonk de Beiaard in de na-oorlogse jaren, dan herdacht men de oorlogsslachtoffers. De klokken verspreidden ook hun bronzen geluid als Sinterklaas arriveerde. De parkeerplaats voor het museum was dan zoets als het plein voor het Waaggebouw in Nijmegen. Zingende, springende kinderen, feestelijk uitgedost, met of zonder ouders.

Maar het 5 decemberfeest is op Curaçao, beïnvloed door Nederland en eensgezind met Suriname, veranderd in een kinderfeest met veelkleuriger hulp. Bijzonder detail: speelden donkere jongens vroeger voor deze hulpjes, dan lieten zij zich schminken. Met zo'n diepdonker gelaat als de originele Zwarte Piet lopen immers maar weinig mensen rond.

Tekst: Hette Morriën. Foto: Wikipedia

Nijmegen heeft/had uiteraard ook carillons, elk met een eigen geschiedenis

Tja...

De Dukenburgse bevolking vergriest in rap tempo. Het is dat ons stadsdeel niet in een dal tussen hoge bergen ligt, anders was de bijnaam seniorenvallei zeker op zijn plaats. Je kunt je afvragen waarom de 60-, 70- en 80-plussers niet in een even hoog tempo verkassen. Een ruim appartement in een eigen groene omgeving? Alles gelijkvloers en de woonruimte van alle gemakken voorzien? Ruim terras of balkon? Dat is toch zeker niet te versmaden?

Tja, als. Als daarvoor in Dukenburg de mogelijkheden voor het opscheppen lagen, dan ging deze groep bewoners zeker voor verandering in de vertrouwde omgeving. Maar de spoeling aan woonruimte voor de JVV (jeugd van vroeger) is dun en de prijskaartjes aan wat er wel is, zijn gepeperd. Gehoord of gekocht zijn de meeste eengezinswoningen te groot geworden voor de opa's en oma's van nu. Het licht huishoudelijk werk wordt gedaan, maar interieurhulp bij zwaardere inspanningen is absoluut noodzakelijk. Waar vindt de senior die goede poetshulp? Een enkele keer lukt het via een Duukje achterin dit blad. Verder smeken de bescheiden Dukenburgse tuinen voor en/of achter om een tuinier (m/v/x). Je zou kunnen concluderen: volop werkgelegenheid voor jongere mensen!*

Woningtekort

Intussen is de woningnood in ons land mega. Waar de vluchtelingen (om politieke of economische redenen) in Ter Apel soms zelfs in de kou staan én liggen, zo tobben massa's andere mensen ook met het vinden van geschikte woonruimte. Jong én oud. Kinderen blijven langer bij hun ouders wonen, gezinshuizen worden noodgedwongen vertimmerd om kamerbewoning mogelijk te maken, caravans of huisjes in vakantieparken worden

ingezet als tijdelijk onderdak, lege kantoorpanden worden antikraak bewoond. Maar in ons stadsdeel zijn de meeste kinderen uitgevlogen en op eigen benen gaan staan, waardoor hier toch veel oudere stellen of alleenstaanden scheef wonen, ook dat nog. Een Dukenburgse met een eigen huis had graag een Oekraïense moeder met kinderen onderdak verleend, maar strandde in de regelgeving daaromtrent. Vervolgens stond in de Dukenburger nummer 7 van vorig jaar op pagina 45 een oproep van de wooncoalitie om internationale studenten te helpen aan tijdelijk onderdak. Al is het maar de bank in de zitkamer. Een vragenronde in ons stadsdeel brengt menigeen met een lange levenslijn tot het antwoord: 'Mij niet gezien, ik geef mijn vrijheid niet graag op. En wat moet een jonge student(e) nu in een huishouden van bejaarden?' Ook is er sinds november in een samenwerking tussen de universiteiten HAN en Radboud gekozen voor de formule Hospi Housing. Alles hierover is te vinden via bijvoorbeeld Google. Of daardoor de internationale student wel voet aan de grond krijgt in Dukenburg? Ons stadsdeel is nooit getapt geweest bij het studerend volkje aan de andere kant van het kanaal. Te ver fietsen naar en van de campus en de stapadresjes in het centrum. Intussen kijken de oudere bewoners wél uit naar de toekomst: komt er woonruimte aan de 60° straat Meijhorst? Of in het grootwinkelcentrum waar al veel winkels verdwenen zijn en amper andere negotie nestelt? Niet iedereen heeft zijn/haar beurs zo gevuld dat er een appartement in de Hof van Holland betrokken kan worden. Of een etagewoning aan de Handelskade. En willen er oudere Dukenburgers gaan wonen in het centrum of in de Waalsprong? Nergens is het voor de JVV groener dan hier voor de grijze massa.

* Aanmelden kan via het mailadres van dit blad (colofon bladzijde 47).

Hette Morriën (Foto: Howest)

Beknopte geschiedenis van het carnaval

Carnaval is een van de leukste feesten van het jaar voor Nijmegenaren. Maar weinig mensen weten waar het carnavalsfeest vandaan komt en wat de achtergronden zijn.

In tegenstelling tot wat veel mensen denken is carnaval in zijn tegenwoordige vorm een vrij modern feest. In zijn huidige vorm bestaat dit feest nu zo'n honderd jaar, afhankelijk van de provincie in Nederland waar men woont. Men zegt wel eens dat we dit feest van de Romeinen hebben overgenomen. Waarschijnlijk is dat in de vroege middeleeuwen het carnaval in Venetië ontstond, toen na Parijs de tweede stad van Europa. In die plaats is het carnaval nog steeds het belangrijkste feest dat veel bezoekers trekt. De naam van dit feest is sinds 900 na Christus *carnelevare*. De afkomst van dit woord is nog steeds niet opgehelderd, hoewel er veel veronderstellingen geponeerd worden. In Venetië was het niet ongebruikelijk dat mensen ook door het jaar heen met een masker op liepen. Maar bij carnaval deed iedereen maskers op. Bij maskerades had men een tijdelijke opheffing van de sociale ongelijkheid en het toelaten van een korte periode van chaos. Uit het volk kwamen schertsconingen die enkele dagen heersten. In Italië verbreidde zich deze gewoonte. Bij de spotternijen richtten de vroegere Italiaanse carnavalsvierders zich nogal eens op de Joden die het kwaad te verduren kregen. Vanuit Italië is de carnavalstraditie verspreid naar Spanje, Portugal en Frankrijk, en van Frankrijk tot Nieuw-Frankrijk in Noord-Amerika. In Frankrijk noemde men dit feest rond 1300 carnaval. Die naam is blijven kleven en werd ook in onze gewesten populair. Van Spanje en Portugal verspreidde het zich met kolonisatie naar het Caribisch gebied en Latijns-Amerika.

Vastenavond

De katholieke kerk heeft carnaval in de middeleeuwen gekoppeld aan de avond voor de vasten. Vandaar dat men vroeger niet van carnaval maar van vastenavond sprak. Het is die naam die in ons land tot voor kort algemeen gangbaar bleef. In Limburg heet het nog steeds zo (*vastelaovend*).

Het is waarschijnlijk dat vastenavond ook aansloot bij de Germaanse lentefeesten die hier vanouds gangbaar waren. In de middeleeuwen werd behoorlijk vastenavond gevierd, als je de middeleeuwse schilderijen mag geloven. Het was een feest van uitpattingen waar de erotiek ook een woordje mee sprak.

In de zestiende eeuw kwam aan de openbare en massale carnavalsviering uit de middeleeu-

Vastenavond, Pieter van der Heyden, 1567

wen een einde. De scheuring binnen het christendom als gevolg van de reformatie leidde tot een religieuze tweedeling op het grondgebied van het huidige Nederland: boven de rivieren werd het protestantisme het dominante geloof, in de gebieden die tegenwoordig de provincies Limburg en Noord-Brabant beslaan, bleef het katholieke geloof dominant. In het na de reformatie overwegend protestantse deel van het huidige Nederland verdween de openbare vastenavondviering uit het straatbeeld. De vastenavond werd geduid als een *Roomsche superstitie* en met verboden de kop ingedrukt. Echter, ook in het katholieke zuiden nam de deelname aan het feest sterk af.

In het midden van de negentiende eeuw herleefde de katholieke kerk in onze streken weer. De verzwakte middeleeuwse vastenavondtraditie in het Duitse Rijnland en Zuid-Nederland herleefde geleidelijk weer. In Nederland werd de Bourgondische stijl van vastenavond gangbaar. In Duitsland volgde men het Rijnlandse model.

Gedurende de opeenvolgende eeuwen hebben de verschillende regio's allemaal hun eigen tradities gevormd rondom carnaval. Zo vond de Bourgondische variant van vastenavond, die in onze streken gangbaar was, vooral in cafés en (dans-)zalen plaats. Daarnaast kennen de Brabanders de traditie om tijdens carnaval

de naam van hun dorp of stad aan te passen, terwijl de meeste plaatsen in Limburg dit niet doen. Voor het carnaval op straat golden vele verboden, waardoor het feest een besloten karakter kreeg. Zo besloot de gemeenteraad van Nijmegen op 19 oktober 1912 het straatcarnaval te verbieden. Dit verbod werd pas na de Tweede Wereldoorlog opgeheven.

In 1839 werd in Maastricht de herensociëteit Momus opgericht waar de stedelijke elite feest vierde. Spoedig daarna volgde Venlo met de Jocus-sociëteit. Ook in Brabant zien we in deze periode de besloten vastenavondviering in clubs of sociëteiten. In andere plaatsen was het Bourgondische carnaval gangbaar.

Carnaval in het Rijnland

Het Rijnland volgde een andere weg. In het Rijnland vond de eerste moderne carnavals-optocht plaats in Keulen in 1823. Carnaval (*Faschnach* of *Fastnacht* in Duitsland) wordt daar met parades en kleurrijke kostuums gevierd, waarbij de oude Duitse schuttersuniformen populair zijn. Iedere stad van enige omvang heeft carnavalsverenigingen en vooral de carnavalszittingen zijn populair. Traditioneel gezien begon daar het echte carnavalsfeest pas de zondag voor de vasten met de machtsoverdracht. Hierbij wordt de symbolische sleutel - en daarmee ook het bestuur - van de stad officieel overgedragen aan Prins Carnaval. De ceremonie staat symbool voor een middel-

eeuwse traditie, waarbij de sociale orde werd omgedraaid en de arme bevolking tijdelijk de macht overnam en de draak mocht steken met de stedelijke regenten.

Bescheiden carnaval vieren

In de twintigste eeuw kwam het carnaval zoals we dat nu vieren pas goed op gang. In Sittard ontstond in 1922 de eerste carnavalsvereniging, de Marotte, naar het Rijnlandse model. Toch werd in die jaren de carnaval maar heel bescheiden gevierd. Meestal ging men gekostumeerd en gemaskerd de straat op. Men liep van café tot café, waarbij behoorlijk werd ingenomen en waarbij men elkaar onderling op de hak nam. Daarnaast waren er veel danspartijen in de diverse lokalen, waarbij de geslachten in carnavalskostuum al of niet gemaskerd elkaar ontmoetten en waaruit heel wat relaties ontstonden. De kerken verzetten zich sterk tegen deze viering en organiseerden allerlei bidstonden. Als tegenhangers organiseerde men op carnavalsavond, een toneel-/filmvoorstelling of zoiets. In de crisis van de jaren 30 en tijdens de bezetting daarna doofden behalve de dansavonden veel carnavalsactiviteiten uit.

Na de oorlog

Na de Tweede Wereldoorlog zien we een herleving van het carnaval. De overgrote meerderheid van de carnavalsverenigingen zijn toen pas opgericht. De Blauwe Schuit van Nijmegen bijvoorbeeld dateert van 1948, De Tempeliers van Maastricht van 1949. In de ja-

'Rosenmontag' in Keulen. Dit jaar is het 200 jaar geleden dat de eerste optocht gehouden werd

ren 50 werd in ons land nog voornamelijk carnaval gevierd in Limburg en Noord-Brabant. Zelfs meneer pastoor en hier en daar de burgemeester gingen het zo langzamerhand goed

vinden en gingen er zelfs aan meedoen! Zuidelijk in Limburg ziet men na de oorlog vooral door de tv-uitzendingen de opkomst van het Rijnlandse carnavalsmodel, met de verkiezing van een Prins Carnaval, de opkomst van de Raad van Elf en dergelijke. Dit gaat ten koste van de Bourgondische viering. Carnaval kreeg toen meer het karakter van een straatfeest, met vrolijke optochten. Bij de carnavalszittingen ziet men *buutreednen*, waarbij de sprekers vaak grappen maken over het lokale bestuur. Ook in de carnavalsoptocht in kleinere plaatsen worden publieke en politieke zaken op de hak genomen.

Aankomst Prins Carnaval en optocht in Nijmegen, 19 april 1953

In de loop van de jaren 60 kwam de relatief sterke afbakening tussen het katholieke zuiden aan de ene kant en het calvinistische westen en noorden van Nederland aan de andere kant op de helling te staan. Het carnaval overschreed vanaf deze jaren de grens van de 'grote rivieren', de Maas en de Rijn. Carnaval kreeg daarbij een steeds duidelijker commercieel karakter. Aan het einde van de twintigste eeuw kwam men in alle provincies van Nederland carnavalsverenigingen tegen die zich actief inzetten voor de organisatie van het feest.

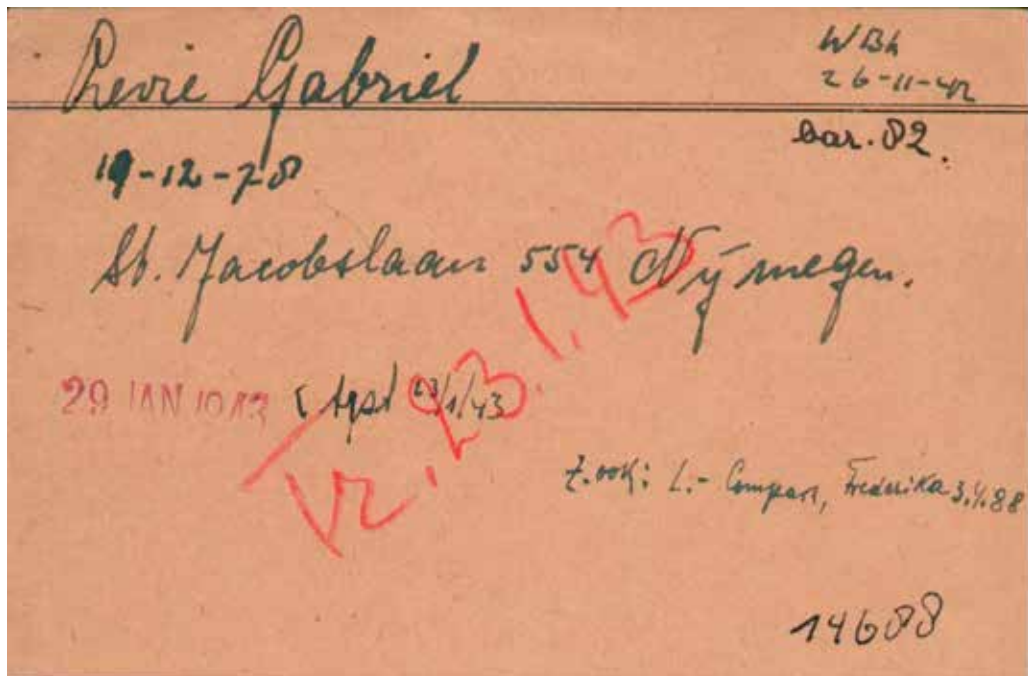
Tekst: Janwillem Koten. Foto Nijmegen: Joop van Bilsen, Anefo, collectie Nationaal Archief
Overige foto's: Wikipedia en Kölner Karneval

Gabriël Levie in conflict met W.A.-man Adr. Cleijne

Mei 2021 verscheen het boek *Voor Joden verboden. Hoe de Joodse gemeenschap uit Nijmegen verdween 1940-1945* van de hand van stadgenoot Frank Eliëns. In *de Dukenburger* nemen we enkele van de geschreven portretten uit zijn boek op, besteden wij aandacht aan een aantal levensgeschiedenissen van Joodse Nijmegenaren en Joden die in Nijmegen ondergedoken waren of wilden onderduiken en het slachtoffer werden van het nazibewind. Dit keer staat het Gabriël centraal.

Gabriël Levie (Amsterdam 19 december 1878), vestigde zich met zijn vrouw Frederika Levie-Compart (Breslau 3 april 1888) op 19 januari 1932, komende vanuit Gelsenkirchen in Nijmegen. Zij gingen wonen aan de St. Jacobslaan 554.

Levie kwam in maart 1940 in conflict met Adr. Cleijne, die aangesloten was bij de Weerbaarheidsafdeling (W.A.) van de NSB en die een huis van hem huurde aan de St. Jacobslaan 530. Cleijne was werkloos. Hij was vader van een groot gezin en kreeg een uitkering van 9 gulden per week. Hij had een huurachterstand bij Levie. Cleijne had in de buurt gehoord dat zijn huisbaas gezegd zou hebben: 'Ik zal die vuile N.S.B.'er wel krijgen.' Hij zou ook zich onbeschoft hebben uitgelaten ten opzichte van Cleijnes vrouw. Op 3 juli kwam het tot een confrontatie toen Cleijne verhaal ging halen bij Levie. 'De Jood ontkende alles en werd brutaal en riep: "Jullie vuile N.S.B.'ers kunt niks en doen niks net zoo min als die rotmoffen".' Cleijne greep Levie in zijn nekvel en gooide hem op straat. Levie deed direct aangifte van mishandeling bij de politie en daagde Cleijne voor de rechtbank om het huurcontract te laten ontbinden. De rechtbank gaf Cleijne opdracht de woning te verlaten, hetgeen hij weigerde. Bovendien diende hij een klacht in bij de officier van Justitie wegens laster en belediging door Levie. Die zou hem in de stad als wanbetaler hebben neergezet. Volgens Cleijne zette Levie met een aantal burens een lastercampagne op.

Op de systeemkaart van de Joodse Raad staat in het rood de datum van transport naar Auschwitz (23 januari 1943). Rechtsboven staat 'bar. 82'. Levie verbleef in barak 82 van kamp Westerbork.

Ruzie escaleert

Op 9 november 1940 escaleerde de ruzie. Cleijne kwam thuis van een defilé van de W.A. in Amsterdam en hoorde dat Levie zijn kinderen en een tweetal vrienden van Cleijne was nagelopen en gezegd zou hebben: 'Jullie vader en die vuile N.S.B.'ers zijn naar Amsterdam en die worden daar kapot gemaakt.'

Cleijne ontstak in woede en zei dat hij voor eens en altijd een einde zou maken aan deze lastering. Hij verliet om 23.00 uur zijn huis, riep de hulp in van zijn W.A.-vrienden Couturier, Theunissen en De Koning en gezamenlijk liepen ze naar het huis van Levie. Couturier belde daar aan. Levie opende een slaapkamer- raam en weigerde Cleijne te woord te staan. Hierop trapte Couturier de voordeur in en stormde naar boven om Levie af te ranselen. Couturier voegde daar aan toe: 'Laat dit de laatste waarschuwing zijn, want als ik nog één klacht krijg kom ik terug en dan blijft er geen stuk meer heel in je hut. Goed begrepen?' De anderen bleven bij de voordeur staan. De Koning gooide een aantal ruiten bij Levie in. Na enige tijd kwam Couturier naar buiten, 'commandeerde hij inrukken' en iedereen ging naar huis. Cleijne werd twee uur later van zijn bed gelicht en met 'een dievenwagen', waar zijn kameraden inmiddels al in zaten, naar het politiebureau gebracht om verhoord te worden. De verhoren waren kort en de mannen werden opgesloten. Cleijne en Theunissen werden om 04.00 uur vrijgelaten onder de voorwaarde die middag weer terug te komen voor verhoor. 'Wij zijn toen weggegaan om plusminus 'n uur in het donker en stromende regen naar huis

te lopen.' Couturier en De Koning mochten de politiecel niet verlaten. Het verhoor werd in de middag vervolgd. Cleijne en Theunissen weigerden het proces-verbaal te ondertekenen. Uiteindelijk werden Couturier en De Koning door de vendelcommandant van de W.A., Lou Manche, voor een periode van drie weken geschorst en veroordeeld tot het betalen van de rekening voor het herstel van de deur en de ruiten.

Vermoord

Gabriël werd op 28 augustus 1942 gearresteerd en kwam vanuit het Huis van Bewaring op 26 november van hetzelfde jaar aan in Westerbork. Hij werd op 26 januari 1943 in Auschwitz vermoord. Zijn vrouw werd opgepakt op 17 november 1943 en direct op transport gesteld naar Auschwitz om daar na aankomst op 20 november vermoord te worden. Hun huis werd op 23 februari 1943 in opdracht van de politie door transportbedrijf Van Wezel leeggehaald.

Panden van Levie

Levie was eigenaar van de panden 526, 530, 534 tot en met 540, 546, 554 aan de St. Jacobslaan en een stuk bouwland. Alle percelen kwamen op 29 november 1941 onder het beheer van de Niederländische Grundstücksverwaltung (Nederlandse Administratie van Onroerende Goederen). Het is niet duidelijk hoe de bewindvoering uiteindelijk zijn beslag heeft gekregen.

Tekst: Frank Eliëns
Systeemkaart: Joodse Raad

Blikken

Een van mijn favoriete activiteiten die ik dit jaar wil voortzetten, is het verzorgen van de bijeenkomsten voor nieuwkomers ter voorbereiding van het ondertekenen van de participatieverklaring. Als lotgenoten onderling, reflecteren wij daarbij op ons ontwortelingsproces, de bijbehorende vervreemding en de aarding hier. Dit alles gaat gepaard met rouw om datgene wat je achtergelaten hebt. Zij staan aan de wieg van een ander, nieuw leven. Vervolgens laten wij hen kennismaken met de kernwaarden van de Nederlandse democratie. Prachtig vinden zij artikel 1 van de grondwet waarop onze samenleving sinds Thorbecke voortbouwt. Ook oefenen zij in burgerschap en denken na over mogelijke voorstellen aan het stadsbestuur ter verbetering van hun leefomgeving. Want burgerschap is verantwoordelijkheid. Wij constateren tenslotte dat het feit dat we hier mogen zijn, een compliment is voor Nederland.

Blik van de samenleving

Maar Nederland heeft vele gezichten. In aanloop naar kerst, mocht ik voor *de Gelderlander* in discussie gaan met een rechts-populistische politicus over de opvang en integratie van vluchtelingen. Het werd uiteindelijk een prettig gesprek met een man die voorheen geen onderscheid kon maken tussen subculturen van migranten die generaties lang in Nederland wonen en vluchtelingen, ondernemende mannen en vrouwen die voor onze ogen uit hun landen weggejaagd zijn. Het was hem ook ontgaan dat slechts 17 procent van de vluchtelingen naar verre welvarende streken zoals Europa gaat. Verreweg de meesten blijven 'in de regio'. Inmiddels weet hij dat niet 'de politiek', of de nieuwkomer zelf, maar de gehele ontvangende samenleving medeverantwoordelijk is voor de opvang en integratie van vluchtelingen. Ik vertelde hem dat wij deze verantwoordelijkheid moeten dragen door grenzen te stellen en perspectief te bieden, precies zoals wij dat met onze kinderen horen te doen. Ik hoop dat ik hem voor altijd tot het burgerschap bekeerd heb.

Mijn gesprekspartner staat echter niet alleen. Veel burgers baseren hun beeld van vluchtelingen grotendeels op migrantengroepen die al generaties lang in Nederland leven. Vanuit een multiculturele maakbaarheidsgedachte hebben wij subculturen lange tijd toegestaan om als eilanden in de Nederlandse samenleving te fungeren. Wij hebben het nagelaten hen als individuen te verleiden om volwaar-

dige burgers van Nederland te worden, met alle rechten én plichten die daarbij horen. Succesvolle integratie vergt natuurlijk inzet, goede wil en bereidheid tot aanpassing van de 'nieuwkomer'. Maar het vergt ook inlevingsvermogen, flexibiliteit en inzet van de ontvangende samenleving, van degenen die het al goed hebben. Zij beschikken immers over de ruimte om goede perspectieven voor hechting aan te bieden. Snel de taal leren, kennismaken met de kernwaarden van onze democratie, en oriëntatie op werk is natuurlijk belangrijk, maar vormen in de praktijk net iets te vaak kille categorieën om af te vinken. Echte, oprechte verbinding komt uiteindelijk van twee kanten.

Terugblik 2022: crises en bewustzijn

Ook voor de ontvangende samenleving is het goed om erbij stil te staan dat democratie een vrije ruimte is waarvan reflectie een essentieel onderdeel uitmaakt. Geen statische toestand, maar een proces dat afhankelijk is van actieve en goed geïnformeerde burgers. Om dat te kunnen doen moeten we reflecteren op en leren van het verleden. Het jaar 2022 gaat de geschiedenis in als een jaar van vele afschuwelijkheden. Zo zagen we de brute agressie van Rusland jegens Oekraïne en de zegeviering, met terreur en onderdrukking, van het talibanisme op de vrije wereld. Oprukkend nationalisme en fanatisme en hebzucht naar fossiele brandstoffen, lithium en kobalt voedden conflicten in verschillende delen van de wereld. De kassa's van wapenhandelaars rinkelden luider dan ooit tevoren. Er ontstonden wereldwijd nieuwe stromen vluchtelingen en we waren op verschillende manieren – zoals in Qatar – getuige van de uitverkoop van mensenrechten. Het was ook een jaar van crises in de opvang van vluchtelingen. De tv-beelden van Ter Apel, waar vluchtelingen onder de scheldkanonnade van bang gemaakte dorpelingen op straat sliepen.

Maar 2022 was ook het jaar waarin we tot het besef zijn gekomen dat de welvaart en vrede waarin wij hier leven toch het product zijn van decennialang opgebouwde democratische verworvenheden. En dat deze zeker niet vanzelfsprekend zijn. De kloof tussen de overheid en burgers was nooit zo zichtbaar en toonde ons zo de noodzaak van actief burgerschap. Ook zijn wij ons nu pijnlijk bewust van de omvang van onze mondiale voetafdrukken, de impact op onze leefomgeving als een van de rijkste naties op de wereld. En wij weten dat we onze verantwoordelijkheid voor het slavernijverleden van Nederland en daaraan gerelateerd

racisme en achterstelling, niet langer kunnen verbloemen. Ook beseffen wij meer dan ooit hoe het is om te vluchten. De beelden uit Oekraïne lieten ons zien wat onschuldige burgers uit de Congo's, Yemens, Syrië, Myanmar en Libië van deze wereld al decennialang overkomt.

Hoop voor 2023

Ik hoop dat 2023 het jaar wordt waarin niet alleen Nederland, maar ook Europa als geheel eindelijk met een beschaafd vluchtelingenbeleid komt. Dat opvang en integratie niet alleen een thema blijft voor politieke congressen en bijeenkomsten, maar dat alle maatschappelijke lagen én individuele burgers, de verantwoordelijkheid gaan dragen voor een menselijk en effectief beleid, voor (nood-)opvang en sociaal-economische perspectieven op de langere termijn van de vluchtelingen hier en elders. Laat 2023 ook het jaar worden waarin verantwoordelijkheid voor de opvang van vluchtelingen wereldwijd genomen wordt. Laat *opvang in de regio* niet meer misbruikt worden om vluchtelingen in nood te weren uit dit welvarende deel van de wereld. Hierbij moeten fundamentele rechten en levensbehoeften van vluchtelingen voorop staan. Deze mensen moeten opvang krijgen, waarbij zij zich vertrouwd voelen en waarin zij hun eigen toekomst durven te schetsen. Een toekomst waarbij zij niet uitzichtloos in een kamp hoeven te verblijven, wanhopig wachtend op betere tijden.

Qader Shafiq

(Foto: Jacqueline van den Boom)

Gedenkstenen in Dukenburg

1

2

3

Op vrijdag 22 april 1966 stelde burgemeester Charles Hustinx een heimachine in bedrijf die de eerste paal voor Dukenburg de grond in sloeg (foto 1). De daadwerkelijke bouw liet op zich wachten. Op vrijdag 3 maart 1967 schroefde wethouder Van der Borg het allereerste Dukenburgse straat- annex huisnummer

4

5

op een flatgevel in de 31^e straat Aldenhof (foto 2). Dat het stadsdeel met stoom en kokend water uit de grond werd gestampt, blijkt wel uit de plaquette (foto 3) die op 20 maart 1967 werd bevestigd aan de 1000^e woning in de 30^e straat Aldenhof.

In 2016 waren er festiviteiten rond 50D (Dukenburg 50 jaar) in 2016. Op vrijdag 23 april 2016 herdacht burgemeester Hubert Bruls het slaan van de eerste heipaal. Waar dat in 1966 precies gebeurde weet niemand meer. Er kwam een herdenkingssteen in de buurt: in de 65^e straat Aldenhof (foto 4). Anno 2023 is forse schade aangebracht (foto 5).

Tussen 1968 en 1973 rezen de laag- en hoogbouwoningen in de wijk Meijhorst als pad-

6

7

denstoelen uit de grond. Op de tekentafel was rekening gehouden met de centrale plaats van de Meijhorst in het stadsdeel. Wat nu wijkpark Meijhorst heet, was aanvankelijk bedoeld als grootwinkelcentrum. Dat kwam er niet van, wel een kleiner winkelcentrum in het hart van de hele nieuwbouwwijk. Ook openden hier de deuren van het Wijkcentrum Dukenburg met Openbare Bibliotheek, Sportfondsenbad en Ontmoetingskerk als burens onder praktisch hetzelfde dak. Op 10 december 1977 legde wethouder Jan Massink de eerste steen voor het wijkcentrum (foto 6).

Op 16 september 1976 verklaarde burgemeester Theo de Graaf het grootwinkelcentrum in Zwanenveld voor geopend met gepast vuurwerk en het loslaten van een vlucht duiven. De stenen herinnering uit 1997 (foto 7) aan het ontstaan van het toen uitgebreide winkelgebied is te vinden in de parkeergarage onder de zakenzone. De toenmalige voorzitter van de vereniging van eigenaren had een herenkledingwinkel die zijn familienaam droeg. Het voorste deel van dit pand is nu in handen van

Kippie. Het grootwinkelcentrum onderging tot de dag van vandaag meerdere metamorfoses.

Op foto 8 wordt via de plaquette in de buitenmuur van Michi aan de Staddijk in weinig woorden duidelijk verteld wie de makers van de gedenksteen waren. Er was toen een nieuw deel aan de van oorsprong boerenwoning gebouwd. Het pand kent echter veel meer geschiedenis dan menig ander oud bouwwerk in deze omgeving. Dit wijkmagazine besteedt in een serie uitgebreid aandacht aan de functie van de boerderij als jongerensoos. Een andere actieve herinnering uit de tweede helft vorige eeuw kunnen bewoners hebben aan de locatie als start- en finishadres van sterritten en activiteitencentrumpje voor bijvoorbeeld de kleedjesmarkt op 30 april: Koninginnedag.

Waar nu de stadsnomaden zijn neergestreken met hun behuizingen, stond eerder een middelbare school. Deze werd herhaaldelijk omgedoopt, ook wat betreft de invulling van het onderwijs. De voorlaatste scholierij waren jonge kinderen die met hun ouders waren gevlucht uit Syrië. Pal tegenover de hoofdingang van de afgebroken school hoek Streekweg/Staddijk vindt men de Vakopleiding Techniek en de Bouwopleiding Regio Nijmegen (Born).

De gedenksteen hier (foto 9) refereert aan Cees van Schaik, de maatschappelijk – en nauw bij Born – betrokken en koninklijk onderscheiden Nijmegenaar die in 2017 overleed.

Drassig en zompig was het terrein achter de twee opleidingen aan de Streekweg/Staddijk totdat DELA Uitvaartcentrum daar een nieuwe dependance met veel ruimte voor groen vestigde. Op 2 juli 2015 onthulden wethouder Bert Velthuis (rechts) – ooit wonend in Dukenburg – en DELA-directeur Edzo Doeve (links) de gedenksteen (foto 10). Deze steen hangt tegenwoordig aan de muur van het uitvaartcentrum (foto 11).

Tekst: Hette Morriën en René van Berlo
Kleurenfoto's: Jacqueline van den Boom
Zwart-witfoto's: Fotopersbureau Gelderland, collectie Regionaal Archief Nijmegen

LICHTROUTE

De afgelopen kerst- en oud-/nieuwjaarstijd was het centrum van Nijmegen fraai verlicht. In deze kolom staat een kleine impressie.

Foto's: Peter Saras

De cursussen zijn weer gestart

De cursussen reanimatie en gebruik van de AED zijn op woensdag 11 januari 2023 weer gestart. De stichting AED Dukenburg wil na de moeilijke coronajaren dit jaar weer een normaal cursusprogramma doorlopen.

In 2020 werden de cursussen abrupt afgebroken en de twee jaren daarop was het maar mondjesmaat mogelijk. Afstand houden bij iets wat in de praktijk niet zonder menselijk contact mogelijk is, was heel onwettelijk. Gelukkig kwamen er nog veel signalen van burgerhulpverleners in coronatijd die, wanneer het er op aankwam, toch gereanimeerd hebben en zelfs met mond-op-mondbeademing. En van die inzetten bereikten diverse meldingen, soms maanden later, de stichting met goed nieuws.

Belang van (herhaal-)cursussen

Regelmatig oefenen is van groot belang bij alle hulpverlening. De handelingen op een oefenpop, het herhalen van de juiste protocollen helpen bij het levensreddend uitvoeren van de reanimatie bij een slachtoffer. Daarnaast geeft het de burgerhulpverlener vertrouwen om te beginnen, niet te twijfelen. De meeste burgerhulpverleners zijn namelijk niet medisch opgeleid maar gewone burgers. Helaas meldden zich de afgelopen jaren minder mensen aan voor een (basis-)reanimatiecursus. Voor bewoners in Dukenburg en Lindenholt zijn de

cursussen, één avond per jaar, gratis te volgen bij de stichting AED Dukenburg. Hiervoor kan men zich het beste aanmelden via de website; www.aeddukenburg.nl > cursussen > aanmelden. Inschrijven is belangrijk want pas bij voldoende aanmeldingen gaan we cursussen organiseren.

Veel hulpverleners uitgeschreven bij HartslagNu

Na het volgen van een cursus mag de deelnemer de einddatum in zijn HartslagNu account aanpassen, twee jaar verderzetten. Begin januari kwam in het nieuws dat veel burgerhulpverleners bij HartslagNu uitgeschreven werden omdat hun einddatum verlopen was. In coronatijd was men hier soepel mee omgegaan omdat het volgen van een cursus moeilijk en vaak niet mogelijk was. Deelnemers bij de stichting AED Dukenburg worden elk jaar opgeroepen om een herhaalcursus te volgen.

Groei aantal AED's

In coronatijd zijn de AED-stichtingen wel doorgegaan met het plaatsen en in beheer nemen van AED-apparaten in heel Nijmegen. Vanuit Dukenburg is de aanschaf ondersteund bij diverse VvE's en bewonersgroepen in Nijmegen-Oost, -Noord en de wijk Grootstal. Begin januari zijn ook alle AED's van de stichting doelbewust in Hatert overgenomen. Ook zijn er met twee van de drie grote woningcorporaties afspraken gemaakt om bij sommige grote ver- en nieuwbouwprojecten de aanschaf van een AED en buitenkast mee te nemen met de bouw. Na plaatsing komen deze AED's onder beheer van de AED-stichtingen.

Wat te doen bij verstikking?
Oefenen met de Heimlich-greep

Gemeentelijke AED's

In 2021 en 2022 zijn ruim dertig van de gemeentelijke AED's vernieuwd door de Nijmeegse AED-stichtingen. In 2023 volgt het laatste deel, de oude apparaten waren inmiddels op een leeftijd dat vervanging noodzakelijk werd. In sporthal de Boog plaatste de AED stichting een nieuwe AED. In januari 2022 werd een nieuw onderhoudscontract met de gemeente hiervoor afgesproken. Het gaat om 37 apparaten in de openbare ruimte in pincodekasten en 12 apparaten in gemeentelijke gebouwen. Medio 2023 zullen alle gemeentelijke AED's van hetzelfde type zijn. Dit type AED is ook te vinden in de binnenstad van Nijmegen, in winkelcentrum Dukenburg, op de Woonboulevard Nijmegen en bijvoorbeeld bij fysio's in Dukenburg.

Financiële ondersteuning

Er kwamen na de gemeenteraadverkiezingen goede berichten uit het stadhuis, vanaf dit jaar komt er structurele financiële ondersteuning voor de stichtingen. Voor 2023 is er een overbrugging en vanaf 2024 moet dit structureel zijn. De subsidie wordt toegekend aan de stichting HartslagNijmegen, daaronder komen de stichtingen in de stadsdelen (max. 5) waaronder een verdeling plaatsvindt. Dit vormt de basis en bedrijfszekerheid voor de komende jaren. Bijvoorbeeld de kosten van de vervangdelen bij het onderhoud zijn hiermee verzekerd. Sponsoring, giften en bewonersinitiatieven, om bijvoorbeeld nieuwe AED's aan te schaffen, blijven belangrijk.

Contact en informatie:
aeddukenburg@kpnmail.nl
Ook op de website www.aeddukenburg.nl is veel informatie te vinden.

Tekst en foto's: Peter Saras

Bij de herhaalcursus wordt ook geoefend met een beademingsmasker

‘Houtrook is ongezond’

GGD adviseert om geen hout te stoken

Door de sterk gestegen gasprijen brandt in steeds meer huizen een houtkachel of open haard.

‘Los van de vraag of het überhaupt goedkoper is: het stoken van hout is ongezond. Mensen zijn zich er nog lang niet altijd van bewust dat het stoken van hout kan leiden tot gezondheidsklachten’, zegt Michael Rutgers, directeur van het Longfonds. ‘Er zijn 1,2 miljoen Nederlanders met een longziekte. Van hen geven 750 duizend personen aan regelmatig benauwd te zijn door houtrook. Dat zijn mensen die rond deze tijd echt een probleem hebben. Ze zijn kortademig, krijgen astma-aanvallen, kunnen nauwelijks hun huis uit, hebben bijna geen sociaal leven meer.’

Invloed op de gezondheid

De GGD verwacht dat hierdoor meer mensen ziek zullen worden of last zullen hebben van stank. Houtrook is slecht voor de longen en hart en bloedvaten. Dit geldt voor iedereen. Op dagen dat er in een buurt meer houtrook is, zijn mensen kortademiger. Mensen met een longziekte, zoals astma of COPD, zijn gevoeliger. Ze gebruiken op dagen met meer houtrook meer medicijnen.

Ook vinden veel mensen de rook stinken. De stank leidt tot stress en soms zelfs tot burenruzies. Ongeveer 1 op de 5 mensen heeft last van stank door houtkachels of open haarden. Het advies is dan ook: stook geen hout en spaar de gezondheid van uw burens, uw gezin en uzelf.

Luchtvervuiling

In houtrook zit fijnstof, PAK (polycyclische aromatische koolwaterstoffen) en benzeen. Deze stoffen zijn schadelijk voor de gezondheid. Houtrook zorgt gemiddeld over het land voor ongeveer een kwart van het fijnstof in de lucht. Het verkeer, de veehouderij en bedrijven zorgen ook voor luchtvervuiling. In landen waar veel houtkachels zijn is dit aan strenge normen gebonden. De houtkachels moeten dan een fijnstoffilter hebben. Jaarlijks moet een gecertificeerde schoorsteenveger onderhoud plegen en de uitlaatgassen meten. En de emissiegrenswaarden zijn streng gelimiteerd.

In Nederland zijn er ‘handige jongens’ die zogenaamde cursussen geven om goed hout te stoken. Dit gaat hooguit over minder zichtbare rook en is nergens wetenschappelijk onderbouwd. Een puur commercieel belang.

Koken op gas ongezond

‘Gaspitten zijn slecht voor de luchtkwaliteit in woningen.’ Dit meldt dagblad Trouw begin januari. ‘Koken op gas brengt gezondheidsrisico’s met zich mee. In een rapport waarschuwt kennisinstituut TNO voor luchtvervuiling binnenshuis als gevolg van stikstofdioxide. Kinderen krijgen er astma van.’ Steeds meer huizen hebben ‘open keukens’ en met de steeds beter wordende isolatie en in opmars zijnde luchtcirculatiesystemen voor de klimaatwoning, het verwarmen van je huis, is de lucht in je huis van groot belang geworden. De

energiecrisis geeft vervolgens het zetje om de boel (pot)dicht te houden.

Goed luchten en ventileren

Voor slaapkamers volstaat het om de ramen 15 minuten open te zetten om goed te luchten. Bij voorkeur ’s morgens voor 10 uur of ’s avonds na 21 uur. Dan is de buitenlucht namelijk minder vervuild. Om het huis goed te ventileren moet je dag en nacht voldoende ventilatieroosters en klepraampjes openzetten. Ventileer/lucht vooral goed na het koken en douchen. Door te ventileren wordt de vochtige en vervuilde lucht afgevoerd naar buiten. Hoe beter de woning is geïsoleerd, hoe belangrijker het is om goed te ventileren.

Meer informatie

Ventileren op www.rijksoverheid.nl. Zoekfunctie: hoe kan ik mijn huis ventileren?

Tips om te besparen op uw gasverbruik en andere manieren om uw huis te verwarmen kun je vinden op: www.milieucentraal.nl.

Stoken je burens? Op www.ggdleefomgeving.nl/lucht/houtrook/wat-kun-je-zelf-doen. Vind je tips om dit met je burens te bespreken.

Of lees de informatie bij het Longfonds: www.longfonds.nl/gezond-leven/gezondelucht/houtrook of www.longfonds.nl. Zoeken: houtrook.

Bronnen: Longfonds, Rijksoverheid.

Tekst: GGD en Peter Saras

Foto: House Beautiful

Humanitaire missies

Het kan niet meer zonder foto's

In 2023 kan iedereen fotograferen. Het is ons wel heel gemakkelijk gemaakt met de huidige 'smart' telefoons. Er zijn tegenwoordig mobieltjes die qua fotokwaliteit niet onder doen aan de professionele fotocamera's van twintig jaar terug.

Helaas komen de foto's vaak pas 'de telefoon af' bij bijzondere gelegenheden of de aanschaf van een nieuw mobiel. Andersom worden foto's tegenwoordig ook misbruikt op sociaal media. Gemanipuleerd voor leugens.

Gelukkig doet *de Dukenburger* daar niet aan. Wel is duidelijk dat een artikel, hoe mooi geschreven ook, meer aandacht krijgt met passende, nog beter pakkende foto's.

Vastleggen

Foto's blijven belangrijk voor het vastleggen van bijzondere gebeurtenissen. We kennen allemaal de zwart-wit-foto van het meisje in de spoorwagon vlak voor vertrek naar een concentratiekamp of dat half naakte meisje met brandwonden van de napalm over haar hele lichaam in Vietnam. Of Niel Armstrong staande op de maan met moeder aarde op de achtergrond. Gelukkig zijn er nu ook mensen, fotografen, die over heel de wereld beeldend vastleggen wat er gebeurt. Vaak onder moeilijke omstandigheden met bijvoorbeeld bedreigingen door demonstranten die het beter weten op de Dam in Amsterdam, of onder kogelregens bij de Oekraïens-Russische grens, of urenlang door intimiderende ordetroepen van een dictatuur verhoord worden.

De krijgsmacht

De Nederlands krijgsmacht heeft voor de vastleggen elf fotografen in dienst. Ze zijn erbij op missie en grote oefeningen. Ze verslaan cere-

moniële taken van het koninklijk huis met bijvoorbeeld bezoeken in het buitenland en volgen onze militairen op verlof in verre oorden. Maar ook bij reddingsmissies reizen ze mee. Ze volgden de tocht van het ondersteunings- en bevoorradingschip Zr. Ms. Karel Doorman naar Sint-Maarten bij de hulpverlening na de tropische storm Irma en waren erbij met de missie naar Haïti toen dat land getroffen was door orkaan Matthew. In 2021 versloegen ze onder gevaarlijke omstandigheden de dramatische repatriëring van Nederlanders en mensen die voor Nederland hebben gewerkt, uit Afghanistan. En ze zijn scherp wanneer de kist van een overleden collega het middelpunt is van een verdrietige bijeenkomst. Ze maken dan de zo belangrijke beelden voor de familie, het thuisfront. Op de foto het overdragen van het stoffelijk overschot van Luitenant Ernst Mollinger door fotograaf Sjoerd Hilckmann.

Elf defensiefotografen

De elf militaire fotografen hebben zeven van

hun favoriete foto's uitgezocht voor een tentoonstelling. Tot eind 2023 is deze tentoonstelling *Door het oog van Defensie* met indrukwekkende beelden te zien in het Marechaussee-Museum in Buren op een half uurtje rijden van Nijmegen. In korte verslagen bij hun foto's is er uitleg en via videobeelden vertellen enkelen hun drijfveer.

Sergeant Cinthia Nijssen, die 25 dagen meeliep met Generaal Matthijssen in Mali, schrijft: 'De foto's laten momenten zien die mij het hele leven bijblijven. We gingen op patrouille naar een Malinees dorpje om te zien hoe die mensen daar 'over'leven. Dat die manier van leven voor hen normaal is dat kwam bij mij wel even binnen.' Maar soms zegt één foto genoeg, zoals de opname gemaakt in een van de evacuatievliegtuigen met honderden vluchtelingen op de vrachtvloer uit Kabul, waar op een karton geschreven is: 'Sorry, no toilet, no telephone.'

Museum

Naast deze wisseltentoonstelling op de bovenverdieping van het museum is te zien hoe de Nederlandse strijdmacht is opgebouwd en waar in de wereld momenteel Nederlandse militairen actief zijn. Op de begane grond worden de geschiedenis en alle huidige taken van de Koninklijke Marechaussee belicht. Bij de *Marechaussees voor Oranje* krijg je uitleg over de Engelandvaarders die in bezet gebied met parachute terugkwamen om het verzet te organiseren en te leiden. Maar ook de dilemma's over het werken onder een bezetter. Elke middag zijn er voor kinderen activiteiten.

Marechaussee-Museum. Weeshuiswal 9, 4116 BR Buren. Open dinsdag tot en met zondag van 10.00 tot 17.00 uur. In Buren zijn ook het museum *Buren & Oranje* en het oldtimermuseum *Visscher Classique*.

Tekst en foto's Peter Saras

Overdracht stoffelijk overschot

OUD = IN

Prijsverhoging op 1 januari 1959

Het was oudjaarsdag en in een grote ketel op het vuur van een groot fornuis werden de oliebolletjes gebakken. Mijn vader had in ons Achterhoeks dorp een gemengde textielzaak, een manufacturenhandel. Alle papier en karton van de verpakkingen moest ik als 14-jarige jongen opstoken in het fornuis. Alles moest op tijd

Wim Kan

klaar zijn om te kunnen luisteren naar de oudejaarsconferentie van Wim Kan, toen nog op de radio. Het kabinet van De Quay moest het dan ontgelden.

Ons gezin was kinderrijk en op deze oudejaarsavond kwamen natuurlijk ook de vrijers van mijn oudere zussen en broers. Tegen achten stond de tafel dan ook vol met oliebolletjes, bowl, glazen met bier en glazen vol met sigaretten. Na de koffie Wim Kan en kruisjassen.

De beugelflessen Grolsch werden knalend geopend. Voor de dames was er advocaat met slagroom, lekker met zo'n heel klein lepeltje om er heel lang van te genieten. Daarna ging het verder met glaasjes bessenjenever. De kamer werd langzamerhand gehuld in een mistige rookwolk, de bierlucht deed denken aan het café en de gesprekken werden luider. De achterdeur stond bij ons altijd open tot iedereen weer thuis was. Iedereen was gewend om achterom te komen.

Ook dus op deze oudejaarsavond. Het was bijna half elf toen de deur van de keuken naar de kamer openging en een man met pet binnenkwam. 'Goeie oavent leu, ik had nog graag een nieje pette willen hebben uut de winkel.'

Hij had op het NTS-journaal gehoord dat de prijzen per 1 januari omhooggingen, dus of mijn vader hem daarom kon helpen aan een nieuwe voordat het duurder werd. Ik vergeet nooit meer alle gezichten en ingehouden lachen. Voor deze boer was het heel normaal, zo zag ik aan zijn gezicht. Of hij meteen dan wat nieuwe zakdoeken kon kopen, zodat hij in het nieuwe jaar fris kon beginnen.

Babbeltrucs en phishing

Op 17 november heb ik een bijeenkomst gehouden voor ANBO-leden en ook niet-leden in het wijkcentrum van Dukenburg. Wethouder John Brom sprak over energiearmoede en Tanja de Ridder van de SNS-bank over babbeltrucs en phishing.

Ik heb de aanwezigen de volgende vragen voorgelegd:

Vraag 1) Wie heeft de 190 euro al ontvangen? Ruim 50 procent antwoordde hier positief op. Ook voor 2023 is de 1300 weer aan te vragen als uw inkomen lager is dan 130 procent boven het minimum. Velen weten niet hoe en durven het niet aan te vragen. Vraag anders hulp.

Vraag 2) 8 van de 32 aanwezigen zijn de dupe van babbeltrucs geweest. Tanja gaf een zeer informatieve presentatie over alle gevaren. Het blijkt enorm te leven en wij zijn nu meer gewaarschuwd.

Vraag 3) Wie heeft of kent een Testament bij leven. Als je ouder wordt, ga je je steeds meer zorgen maken of je alles wel goed geregeld hebt. Moet ik niet aan mijn kinderen gaan schenken? Moet ik een ander testament maken? Wat gebeurt er als ik dement word? Wie regelt mijn uitvaart? Kunnen

mijn kinderen mij straks uit mijn huis zetten? Op een volgende bijeenkomst zullen we dit behandelen.

Ook over kleiner gaan wonen? Er is veel interesse om meer te weten over splitsen van woningen, kangoeroewoningen en knarrenhof. Wilt u er bij zijn en meer informatie, mail dan naar mij.

Hulp bij belasting invullen

Ziet u daar ieder jaar ook weer tegenop? Dan bent u niet alleen. Al is het alleen maar dat u het lastig vindt om met de computer uw aangifte te doen. 600 goed opgeleide vrijwilligers helpen elk jaar de ANBO-leden thuis. *Geen lid?* Ook u kunt de hulp krijgen dan mailt u mij en ik heb een mooie aanbieding voor u. Leden betalen nu slechts een onkostenvergoeding van 12 euro aan de vrijwilliger. U bent dus veel voordeliger uit dan wanneer u de aangifte door een boekhouder zou laten doen. • Hulp bij het (digitaal) invullen, controleren en indienen van uw belastingaangifte. • Een gratis check van uw recht op zorg- en/of huurtoeslag.

Mail mij: lavenderbosch@kpnplanet.nl
of bel mij: of 06 51 21 50 55.

Samenstelling en foto: Leo Venderbosch

Nieuw-Nijmegen

Toen in het recente verleden de Spiegelwaal gegraven werd en het gebied daaromheen rigoureus veranderde, organiseerde een collega-redacteur van een ander wijkblad een busrit. Deze excursie was speciaal voor wijkbewoners die reuze benieuwd waren naar de werkzaamheden in de Waalsprong. Het was absoluut een reisje door ons binnenste buitenland. De Spiegelwaal kreeg een verlengde Waalbrug over zich heen en andere nieuwe overspanningen, in de vorm van de Lentloper en de Zaligebrug. De Oversteek was er al; daardoor werd de Spiegelwaal uitgebaggerd. De bootexcursies van Rob Jaspers konden steeds uitgebreider ondernomen worden.

Toen alles een heel eind klaar was, werd de spannende waterdoorlaat bij Fort Lent in werking gesteld. Op de oevers ontstond een flaneerboulevard met talloze bomen en trappen tegenover het eiland Veur-Lent. Waar ook een en ander heringericht werd en met een mega gezichtsmasker als blikvanger verrijkt. Een kanon erbij plus de contouren van het oude fort: toerismewaardig. Maar hoe gaat alles er op den duur uitzien? Vooral dat nieuwe stratenplan rondom Fort Beneden-Lent (Lent of Hope and Glory), met huizen, flats, scholen, winkels en andere voorzieningen, Hof van Holland gedoopt. Jaren zijn intussen verstreken en de Waalsprong veranderde met grote ... sprongen. Wie nu vanuit Dukenburg/Lindenholt een fietsrondje of een wandeling maakt in globaal de oude zone Oosterhout/Elst/Lent, waant zich in een andere wereld. Er is zoveel gebouwd en veranderd in het landschap aan de overkant. Dat is niet één, maar meerdere busritten waard. *De Dukenburger* vraagt zich af of er iemand te vinden is, liefst met ervaring in de reiswereld, die voor Dukenburg/Lindenholtbewoners zo'n uitstapje kan arrangeren. Er bestaat nu al animo voor. Niet alleen onder Nijmegenaren in Dukenburg/Lindenholt, ook voor de allernieuwste bewoners van het Hof van Nijmegen te Tolhuis in de slagschaduw van de hoogbouw Hofpoort moet het gebeuren achter de Oversteek en de Sint Titussingel (wegdek Waalbrug) de belofte inhouden van op termijn een nieuw Nijmegen. Waar je kunt winkelen en recreëren ... wie weet ooit eens gaat wonen! Zo overweldigend groen als Dukenburg/Lindenholt is het er echter niet. Stuur reacties met betrekking tot de busrit naar de redactie: info@dedukenburger.nl.

Wijsneus

Tommy was 7 toen hij met ouders en broertje in de herfstvakantie naar het Rothaargebiede ging. Het Duitse woord *rot* spreek je uit als rood.

Tom moest nog wel even naar de kapper. Daar vertelde hij van hun vakantieplannen en de kapper kleurde het blonde haar van Tom een beetje rood. De zevenjarige had de tijd van zijn leven met rossig-rood haar in het gebergte van Rothaar.

Exposities

Dukenburg:

Zowel in de Bibliotheek Zwanenveld als in het Atrium van het Wijkcentrum Dukenburg/Meijhorst en de aanpandige Ontmoetingskerk en -tuin zullen in het nieuwe jaar met regelmaat wisselende tentoonstellingen worden ingericht. Voor cultuurminnende Dukenburgers een tip: bezoek deze adressen en neem op je/uw/jullie pad de twee viaducten/tunnels bij Weezenhof/Malvert en Lankforst/Zwanenveld mee. Dit maakt een bezoek aan het eerste het beste museum overbodig en de beurs kan gesloten blijven.

Uit de nieuwsbrief van Museum Kasteel Wijchen:

Tot en met 7 mei 2023 is er de tentoonstelling *Wijvenwereld* / een verrassende kijk op vrouwen in de late middeleeuwen, waaromheen allereerst een modeshow van middeleeuwse kleding plaatsvindt op 5 februari. Vervolgens zijn er instaprondleidingen gepland op 12 februari, 12 maart en 16 april. Tevens staan er *demonstraties verluichten* op de rol op 26 februari en 10 april, workshops kalligraferen op 21 en 23 februari, tenslotte op 5 en 26 maart exclusieve rondleidingen in het gebroeders Van Lymborch Huis. Alles onder de paraplu van de *Wijvenwereld* en de middeleeuwen. Later dit jaar zal museumdirecteur Rylana Seelen haar vertrek aankondigen. Meer details over de onderwerpen uit de nieuwsbrief verkrijgt men via internet, telefonisch of bij een bezoek aan het charmante kasteel/museum.

Omkijkend naar...

• Sinds oktober 2022 draagt de koortsboom(-gaard) in de Overasseltse en Hatertse Vennen nabij de ruïne van Sint Walrick de landelijke honorering *tweede boom van het jaar*. De winnaar van de bomenverkiezing werd de protesteik op landgoed Amelisweerd, omdat deze reus symbool staat voor de omstreden kap van talloze andere bomen rondom zijn stam. Welke Dukenburgse boom zou u/jij kiezen in 2023? • Eveneens in de wijnmaand 2022 werden de emmers langs het kreeften-scherf in bovengenoemd O+H-vennengebied voor de wintermaanden weggehaald. De begrenzing blijft nog wel overeind om de exotische marmerkreeft uit te roeien en inheemse amfibieën elders terug te zetten. Veel marmerkreeften werden overigens niet gevangen. Die (b)lijken zich niet zo uitgebreid te verplaatsen en vermenigvuldigen als de rode rivierkreeft, dat andere buitenlandse plaagbeest. • Nooit eerder opgemerkt in Stadspark Staddijk op een zonovergoten herfstdag: een fotograaf, een

De keizer van positief denken in Nijmegen is Lerrie Grooten. In een eerder interview met Lerrie besteedde *de Dukenburger* aandacht aan al zijn originele manieren om mensen op te monteren. Zo verrassend dat er afgelopen najaar volkomen spontaan een mailtje was van Lerrie met de lovende strekking dat de redactie gezelligheid verspreidt, veel goede ideeën heeft en positief te werk gaat. Een heerlijke opsteker; Lerrie en volgers: bedankt!

ceremoniemeester/chauffeur en toekijkende wandelaars rond een poserend bruidspaar. Hij in strak zwart en zij in een witte wolk. Een paar dagen later lag er een neergestorte feestballon op het Geitenpad (omgeving Sint Walrick) met een losgeraakte ansicht *Just Married*. Daarop het verzoek aan de lieve vinder de kaart te sturen naar het verse echtpaar. Ach erm, zon, regen en wind hadden het adresetiket volkomen verwijderd. • Tijd voor een nieuwe KNMI-waarschuwing bij extreme weersomstandigheden? Zoals het instituut verkeerslichtcodes hanteert, is er een nieuw signaal bedacht betreffende wind, zon en regen voor ... het drogen van wasgoed zonder -droger. Een beetje huishouder (m/v/x) kijkt zelf of de was van de lijn af moet, want niet iedereen heeft een wasdroger. Maar voortaan biedt het energie-weerbericht hulp, geeft zelfs de toon aan. Het gemak dient de mens, betutteling is een ander verhaal. • Hét Van-Dalewoord van 2022 is geworden *klimaatklever*. Een test: is dit a) zich uitslopende regering om vermindering stikstofuitstoot, b) activist die zich vastlijmt (plaKtivist), c) angsthaas die zorgen heeft om de opwarming van de aardbol.

...de toekomst tegemoet

• Wat de toekomst brengt, staat nog altijd in de sterren. Plannen zijn er genoeg, bij Janmet-de-pet en bij bobo's, in de maatschappij in het algemeen én bij ons gemeentebestuur!

Zo wordt er gestreefd naar een compleet warmtenet voor Dukenburg, waarmee bewoners massaal niet blij zijn. Toch wordt er over nagedacht om tijdens de aanleg van dat warmtenet het Takenhofplein aan te pakken. Op dit plein rijden immers zo vaak chauffeurs de *vijver* in rond de fontein die al jaren droog ligt. Creatieve Nijmegenaren zijn opgeroepen om ook een nieuwe inrichting van de fonteinvijver te bedenken. Hoe staat het daarmee? Wordt het een groen park als kloon van het Keizer Karelplein, of komt er beeldende kunst in het middelpunt van de rotonde? Zijn er bewoners in Dukenburg en Lindenholt die hieraan handen en voeten zouden willen geven. Meld je aan! • Het Dukenburgpad viert in 2023 het driejarig bestaan. Nog steeds zie je mensen met de beschrijving door ons stadsdeel wandelen. Leuk toch? Intussen tikt een ander (het *Euro-*)pad zeven streepjes op de tijdlijn aan. Bij de VVV en het Huis van de Geschiedenis/Mariëburgkapel is deze gratis stadswandeling-met-schatkaart verkrijgbaar. De speurtocht voert langs Nijmeegse objecten waarin EU-ro's gepompt werden. Eindpunt is de Stadswinkel waar het Europad-boekje ingeleverd kan worden en er een grappige beloning is voor de schatkaartbewaarder. Een leuk klein gezinsuitje komend voorjaar, geschikt voor kinderen en (groot-) ouders.

EnergieFixers in Dukenburg

Na Zwanenveld volgen Meijhorst, Aldenhof, Lankforst en Malvert

Het is deze winter aanzienlijk duurder om er warm bij te zitten dan in vorige winters. De gemeente Nijmegen wil graag dat ook uw huis verwarmd is. Dat is dit jaar een grote opgave vanwege de hoge energiekosten.

Om u te helpen de warmte binnen te houden en toch minder energie te verbruiken, biedt de gemeente de volgende opties aan:

- Met kleine aanpassingen kunt u al energie besparen. Op het nijmegen.nl/energieloket vindt u tips om energie te besparen en informatie en advies voor het duurzaam maken van uw woning. Een energiecoach komt bij u thuis op bezoek en loopt met u door uw woning. Samen onderzoekt u hoe u kunt besparen. Als u dat wilt, bespreekt u ook uw energierekening (gas, water

Aanbrengen van tochtstrips

en elektriciteit). De energiecoach geeft u bruikbare, handige tips én advies op maat. Kijk op nijmegen.nl/energiecoach voor de gratis hulp van een energiecoach.

- Zijn grotere maatregelen nodig, maar kunt u dat niet direct betalen? Dan is een duurzaamheidslening, de *Toekomstbestendig Wonen Lening*, misschien wat voor u. Kijk voor meer informatie op nijmegen.nl/tbwl.

EnergieFixers helpen u energie besparen

Voor bewoners van Zwanenveld heeft de gemeente vorig jaar de EnergieFixers ingeschakeld. Meijhorst en Aldenhof zijn nu aan de beurt. EnergieFixers helpen de huishoudens energie te besparen door kleine aanpassingen te maken in het huis. Denk aan het plaatsen van radiatorfolie en radiatorventilatoren, het aanbrengen van tochtstrips en de centrale verwarming beter inregelen. Dit bespaart energie en helpt u om de warmte binnen te houden.

In Zwanenveld zijn meer dan 900 huishoudens geholpen! En daar blijft het niet bij. Na Meijhorst en Aldenhof gaan de Fixers ook naar Lankforst en Malvert. In deze wijken staan veel woningen met hoge energiekosten en wonen naar verhouding veel huishoudens met lage inkomens.

Het project met EnergieFixers helpt mensen in koopwoningen én huurhuizen, zowel laagbouw als hoogbouw. Ook in Tolhuis en Weezenhof staan wooncomplexen die met hetzelfde te maken hebben: hoge energiekosten en gemiddeld veel

Plaatsen van radiatorfolie

huishoudens met een laag inkomen. Op die plekken werken de EnergieFixers samen met de wooncorporaties.

In Zwanenveld hebben de EnergieFixers hun werkzaamheden bijna afgerond. Onlangs hebben Dukenburgers in Meijhorst en Aldenhof een brief van de gemeente Nijmegen ontvangen. Dit is de uitnodiging om aan te melden. Binnenkort zullen de Dukenburgers van Lankforst en Malvert dezelfde uitnodiging krijgen.

Dus woont u in Meijhorst of Aldenhof? Meld u dan aan voor een EnergieFixer via Nijmegen.nl/EnergieFixer.

Wij fixen uw huis. Gratis.
Nijmegen.nl/EnergieFixer

Dukenburg in stukjes

StAAD-SPECIAL

Jeanne d'Arc nationale heldin van Frankrijk, ketter of heilige

Jeanne d'Arc (1412-1431) is een van de meest fascinerende figuren uit de Franse geschiedenis. Een dorpsmeisje dat op haar dertiende visioenen krijgt van de aartsengel Michael die haar opdraagt Frankrijk te bevrijden en de koning te laten kronen in Reims. En die slaagt in haar missie! En dan: in 1430 wordt ze als ketter veroordeeld tot de brandstapel, 25 jaar later wordt ze door de paus posthuum weer vrijgesproken en in 1920 wordt ze heilig verklaard. Wie was zij werkelijk?

Dr. Leo Ewals studeerde Frans en kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Nijmegen en de Ecole du Louvre in Parijs. Hij promoveerde in 1987 met een proefschrift gewijd aan de romantische schilder en beeldhouwer Ary Scheffer en geldt sindsdien internationaal als een kenner van de negentiende eeuwse Franse kunst. De laatste jaren was hij conservator van het Ateliërmuseum Jac Maris in Heumen, organiseerde er vele tentoonstellingen en heeft een serie boeken geschreven over Jac Maris en andere kunstenaars uit het Rijk van Nijmegen.

De bijeenkomst vindt plaats op vrijdag 17 februari van 14.00 tot 16.00 uur in de grote zaal van Wijkcentrum Dukenburg, Meijhorst 70-39. De toegang is gratis.

Tekst: StAAD. Foto: David Chambille

NIEUW ZWEMBAD IN WINKELSTEEG

Informatiebijeenkomst over een zwembad in Winkelsteeg, dinsdag 21 juni 2022

Er komt een nieuw zwembad aan de Nieuwe Dukenburgseweg in Winkelsteeg. Het wordt gecombineerd met een nieuwe sporthal. Dat heeft de gemeenteraad op 21 december 2022 besloten.

Het nieuwe zwembad vervangt de bestaande baden in Dukenburg en Heseveld (Weat). Het komt op de plek waar nu de Jan Massinkhal staat. Deze wordt gesloopt. De nieuwe sporthal en het zwembad vormen één complex. Voor de realisatie hiervan heeft de gemeente 65,6 miljoen euro uitgetrokken (48,5 miljoen euro voor het zwembad en maximaal 17,1 miljoen euro voor de sporthal). In het raadsbesluit staat niet wanneer sloop en bouw plaatsvinden. Tijdens de behandeling in de raad is 2025 genoemd als het jaar waarin de Jan Massinkhal gesloopt gaat worden. Twee jaar later moet het nieuwe complex gereed zijn. Waar de gebruikers van de sporthal in die twee jaar terecht kunnen is nog niet bekend. De bestaande zwembaden zullen pas gesloten worden als het nieuwe klaar is, verzekerde wethouder Jean-Paul Broeren van sport

Triavium blijft

VVD, CDA en GewoonNijmegen.Nu stellen voor om ook de schaatsbanen van het

Triavium te verplaatsen naar het nieuwe complex. Dit zou energie kunnen besparen. Wethouder Broeren ontraadde dit voorstel omdat de gemeente een huurcontract met het Triavium heeft dat loopt tot 2033. Daarnaast hebben de bestaande ijsbanen al het 'zuinige' energielabel A. De meerderheid van de raad verwierp het voorstel. Het Triavium blijft dus betaan.

In juni 2022 waren er nog drie mogelijke locaties voor het nieuwe zwembad in Winkelsteeg. Door het raadsbesluit van december zijn er dus twee vervallen. Dat waren het parkeerterrein aan de Boekweitweg en het sportveld aan de Vossendijk. Dit wil niet zeggen dat deze locaties blijven zoals ze nu zijn. De gemeente wil in Winkelsteeg ongeveer vierduizend woningen bouwen. Daarbij zal zij zeker ook naar de Boekweitweg en de Vossendijk kijken.

De plekken van de zwembaden in Dukenburg en Heseveld komen dus vrij. De gemeente heeft nog geen plannen wat hiermee gaat gebeuren. Er is al eens geopperd om op de plek van zwembad West woningen te bouwen. Voor het zwembad in Meijhorst is nog niets genoemd.

Tekst: René van Berlo. Foto: Peter Saras

PARK STADDIJK

Foto's: Riny de Jong

MAISONNETTES

Op 20 januari is bovenstaande brochure verspreid met informatie over de groot-onderhoud werkzaamheden aan en in de maisonnettes in Meijhorst. De normale onderhoudswerkzaamheden beginnen april 2023. De verbeteringen komen er als minstens 70 procent van de bewoners akkoord gaat. Dat moet voor 30 januari bekend zijn. Een uitgebreider verslag in de volgende Dukenburger.

Tekst en foto: Peter Saras

ONTMOETINGSKERK EN STEVENSKERK

Hoog bovenop de Hundisburg staat al meer dan 750 jaar de monumentale Stevenskerk. De Stevenskerk is een van Nijmeegs meest geliefde en daarmee ook een van de meest gefotografeerde gebouwen van de stad.

Ter gelegenheid van het jubileumjaar (7 september 2022 tot en met 7 september 2023) is een speciale foto-expositie ontwikkeld, die uit twee delen bestaat.

Het eerste deel toont bijzondere oude foto's van Stevenskerk en het dagelijkse leven eromheen gedurende ruim anderhalve eeuw.

In het tweede gedeelte van de expositie ge-

ven zeventien hedendaagse fotografen hun eigen visie op dit Nijmeegse icoon. Met het grote scala aan verschillende technieken levert dat een rijkgeschakeerd palet op van de Stevenskerk in talloze verschillende gedaanten. Zo blijft de kerk ook vandaag de dag een geliefd motief voor velen.

De foto-expositie is 30 maart 2023 te bezichtigen in de Ontmoetingskerk, Meijhorst 70-33 van dinsdag tot en met donderdag van 9.30 tot 12.30 uur. In de weekenden na de vieringen.

Tekst: Ontmoetingskerk. Foto: Anita Pantus

DUKENBURGS GLORIE ZOEKT DIRIGENT

Gezelligheidskoor Dukenburgs Glorie is op zoek naar een dirigent (m/v).

Het koor bestaat uit ongeveer 50 leden (circa 35 vrouwen en circa 15 mannen). Het koor zingt Nederlandstalige liedjes uit het verleden en heden. De repetitie is op woensdag van 19.30 tot 21.30 uur in het Wijkcentrum Dukenburg, Meijhorst 70-39. Het gezelschap treedt per jaar zo'n tien maal op voor instellingen en verenigingen. Na tien jaar heeft de dirigent het koor verlaten en daarom wordt een nieuwe dirigent(e) gezocht. Interesse? Neem contact op met Rob van Eenennaam, (024) 344 89 52 of

06 53 63 10 02 of mail: dukenburgsglorie@gmail.com.

Tekst en foto: Dukenburgs Glorie

WEGGEVEN

Al enkele jaargangen heeft Omroep Gelderland via hun rubriek *Gelderland helpt* een web aan weggeefkasten weten te geven. Op de internetsite van de omroep is precies aangegeven waar deze kasten te vinden zijn.

Met een wijde cirkel rondom Nijmegen staan er kasten in Druten, Beuningen, Weurt, Wijchen, Overasselt en Heumen, om er maar enkele te noemen. Hierin kunnen particulieren van alles uitstellen, zoals huisraad dat voor hen overbodig is, voor een ander echter wél bruikbaar. De exacte adresgegevens waar de kasten staan, zijn bij de omroep verkrijgbaar (website).

Stip

In Dukenburg zelf staat sinds het najaar een weggeefkast in de onmiddellijke omgeving van Stip in Wijkcentrum Dukenburg in Meijhorst. Deze kast is er allereerst voor het 'weggeven' van maandverband voor dames die dit niet kunnen betalen. Dat hierover meerdere meningen zijn, is niet te vermijden. Maar je zult je karige loon of uitkering

De particuliere minibiebs die het in ons stadsdeel goed doen zijn aantrekkelijk voor iedereen die van lezen houdt. Hier is de opzet meer het ruilen van leesvoer. Dit kan ook in het Atrium van Wijkcentrum Dukenburg/Meijhorst.

aan andere levensbehoeften moeten besteden. Denk het maar eens in. Andere goede, kleine spullen kunnen eveneens worden ingebracht.

Weezenhof

In Weezenhof circuleerde het nieuwtje dat ook in hun *Huis van Weezenhof* weggeefmogelijkheden zouden komen. Navraag leert dat dit klopt. Het huis heeft een poster opgesteld en via Facebook, Nextdoor en de buurtwebsite een berichtje geplaatst om Weezenhoffers uit te nodigen weggeefspulletjes in te brengen. Die gaan vervolgens naar de weggeefkasten van Stip in Meijhorst. Weezenhof gaf massaal gehoor aan deze oproep, die dan ook herhaald zal worden. Goed voorbeeld kan in dit geval best gevolgd worden door initiatieven in de andere wijken. Zijn die er al, laat het de redactie van dit blad dan weten: info@dedukenburger.nl.

Meijhorst

Onder dezelfde (weggeef-)vlag is op de begane grond van de hoogbouw Meijhorst 15^e straat de ruimte van Vincentius Vereniging Nijmegen ingericht als weggeefwinkel. Hier worden de aangeboden artikelen via een andere weg ingebracht, dus niet zomaar door iedereen. Neem contact op met de winkel of ga er eens kijken tijdens de openingsuren.

Tekst: Hette Morriën

Foto: Jacqueline van den Boom

UITNODIGING

Hindoestaanse Senioren Nijmegen 2023

Heeft u behoefte om mensen met een Hindoestaanse of andere achtergrond te ontmoeten in een gezellige omgeving? Kom dan naar onze bijeenkomsten voor ontmoeting, herkenning, gesprek, informatie, gezellig samen zijn en samen iets doen onder het genot van een hapje en drankje.

Ons programma bevat onder meer:

- Voorlichtingen: gezonde leefstijl en beweging/informatie mantelzorg en dergelijke
- Spelletjes: bingo, sjoelen, kaarten en bordspellen
- Vieringen feestdagen: onder andere Holi, Divali en Kerst
- Workshops: koken/knutselen/schilderen/tekenen/bloemschikken
- Lezingen, zingen, muziek.

Ontmoetingsgroep HSN in Wijkcentrum Dukenburg, Meijhorst 70-39, zaal 0.12 Grote Zaal. Vrijdag van 13.00 tot 16.00 uur. Entree 2 euro.

HSN zorgt voor koffie en thee. In de pauze zijn nasi, bami, sauto, roti kip of vegetarisch of diverse belegde broodjes verkrijgbaar tegen een kleine vergoeding. Wilt u zelf iets maken en meenemen voor de groep, geef dit dan op tijd door aan één van de contactpersonen.

24 februari, 17 maart of 18 maart (volgt nog), 28 april, 26 mei, en 23 juni 2023. U bent van harte welkom!

HSN organisatieleden zijn: Mala Rathipal, Lientje Dindayal, Shanta Bansi, Usha Ganesh (voorzitter). Contactpersonen: Usha Ganesh, 06 54 62 81 21, e-mail: u.malhoe@outlook.com, Shanta Bansi, 06 25 49 04 06, Lientje Dindayal, 06 48 82 09 73.

Tekst: Usha Malhoe

WOONWAGENCENTRUM TEERSDIJK MAG UITBREIDEN

Een succes voor de bewoners van het woonwagencentrum Teersdijk! Er komen meer plekken bij om daar te kunnen wonen. In een hofje dicht bij elkaar.

De gemeente heeft uiteindelijk geluisterd naar de eigen bewoners die actie hebben gevoerd tegen het aanvankelijke plan. Dat hield in dat extra plaatsen verdeeld zouden worden over de stad. Niet alleen de Teersdijkers zagen dat niet zitten. Er kwamen ook bezwaren van Nijmegenaren die dichtbij nieuwe locaties zouden komen te wonen. Vierentwintig nieuwe standplaatsen zijn er gepland, die er in 2024 moeten staan. Woordvoerder Peter Vos van de Stichting Woonwageningenbelangen is blij. Maar nog niet klaar met zijn strijd: “in totaal moeten er volgens berekeningen een kleine honderd extra standplaatsen bijkomen. Dit is een mooi begin”.

Tekst: Toine van Bergen. Foto: Ron Disveld

NIEUWS VAN HET BEWONERSPLATFORM WEEZENHOF

Op 28 november 2022 vond de laatste vergadering in 2022 plaats van het Bewonersplatform Weezenhof. Aanwezig waren twintig leden en twee vertegenwoordigers van de gemeente. De belangrijkste onderwerpen die ter tafel kwamen, waren: • de verminderde zichtbare aanwezigheid van de politie in de wijk • de visie van de gemeente op de relatie tussen de gemeente en de wijk • de energietransitie • de stand van zaken rond het bestemmingsplan dat moet leiden tot de nieuwbouw van het winkelcentrum.

Wijkagent en boa's

Het platform betreurt het dat de wijkagent zich in Weezenhof minder laat zien dan in het verleden. De vorige wijkagent was meestal aanwezig bij de platformvergaderingen en hield daarnaast wekelijks spreekuur in het Huis van Weezenhof. Daarvan is op dit moment geen sprake. Dit is blijkbaar geen onwil, maar het gevolg van onderbezetting bij de politie, waardoor andere zaken voorgaan. Het platform stelt het dan ook op prijs dat de rol van de wijkagent deels wordt overgenomen door een aantal boa's – buitengewone opsporingsambtenaren die belast zijn met handhaving in de openbare ruimte. Eén van hen stelde zich tijdens de vergadering voor. Vanuit de gemeente werd benadrukt dat de inzet van politie en boa's wordt bepaald op basis van meldingen. In

Weezenhof is het aantal meldingen gelukkig niet groot.

Rol wijkraden

Wat tijdens de vergadering ook speelde, was een verschil van mening over de recent ontwikkelde kijk van de gemeente op de rol van de wijkraden. De vertegenwoordiger van de gemeente legde uit dat de gemeente de wijkraden koestert, maar dat een wijkraad wel representatief moet zijn voor de hele wijk; elke bewoner dient zijn stem te kunnen inbrengen. Om dat te bewerkstelligen zullen alle wijken te maken krijgen met een door de gemeente opgestelde wijkagenda. Het platform benadrukte dat inbreng vanuit de wijk alleen zin heeft als de gemeente de bewoners tijdig meeneemt in haar plannen en inspraak mogelijk is. Omdat het daaraan in Weezenhof recentelijk heeft ontbroken, is met name het bestuur van het platform huiverig voor de sturende rol van de gemeente: terwijl de indruk was dat er sprake zou zijn van samenwerking tussen de gemeente en de wijkraden, lijkt het erop dat de gemeente toch weer bepaalt. Besloten werd om over deze kwestie in klein comité verder te praten.

Zonnepark met windmolens

Het platform kijkt met enige bezorgdheid naar de plannen van de Energiecoöperatie Heumen, die ter hoogte van Weezenhof langs de A73 een zonnepark wil aanleggen, met daarin vier

windmolens. Men zal op 15 februari in elk geval deelnemen aan een wandeling op de beoogde locatie van het zonnepark. Verder zal contact worden opgenomen met bewoners in Nijmegen-Noord om na te gaan in hoeverre zij overlast ervaren van geluid of slagschaduw van de daar geplaatste windmolens.

Besluitvorming winkelcentrum

Vanuit de Belangenvereniging Weezenhof wordt medegedeeld dat de vereniging via de Wet open overheid (Woo) bij de gemeente heeft verzocht om meer helderheid over de besluitvorming rond de geplande nieuwbouw van het winkelcentrum. Op dat verzoek zou uiterlijk 9 december 2022 worden gereageerd. (Zie voor de recente ontwikkelingen de bijdrage van Kees Teeken.)

Janwillem Koten

Het platform betreurt de afwezigheid, wegens ziekte, van zijn trouwe lid Janwillem Koten. Hij wordt node gemist en men hoopt op zijn spoedig herstel.

Rol wijkraden

De volgende vergadering van het bewonersplatform vindt plaats op 20 februari, van 20.00 tot 22.00 uur in de Prins Claus-school, Weezenhof 40-02.

Tekst: Jaap van der Bent

WARME LUNCH IN DE WINTERMAANDEN

Op zondag 5 februari, 5 maart en 2 april kun je terecht in het Wijkcentrum Dukenburg voor een heerlijke warme lunch.

Na drie maaltijden in november, december en januari kwam de vraag van deelnemers om met de lunch door te gaan. Dat willen we samen met de vrijwilligers van de Cultuurtafel en Stip heel graag voortzetten.

Tijdens de lunch zijn er leuke en kunstzinnige, muzikale en culturele presentaties van bewoners uit de omgeving. *De warme lunch begint om 12.30 uur* en duurt tot ongeveer 15.30 uur. De prijs van de warme lunch is naar draagkracht tussen de 5 euro en 8 euro. Wij bereiden de lunch met groente van lokale biologische pluktuinen.

Aanmelden kan men tot uiterlijk woensdag voorafgaand aan de zondag via het Stip: germa.bongers@stip.nl of bij Angela van de Cultuurtafel Dukenburg via 06 27 12 53 86. Wil je zelf iets aankondigen of presenteren meld je dan ook eerst even aan tot uiterlijk woensdag voor de zondag die je kiest. Het adres is Meijhorst 70-39.

Tekst: Angela van der Mast
Foto: Peter Saras

SAMEN ETEN MET PROJECTGROEP ELKAAR ONTMOETEN

Voor de kerstdagen hebben leden van de projectgroep **Elkaar Ontmoeten** bij zo'n zestig adressen in Dukenburg een lunchpakket bezorgd.

We wilden op deze manier laten blijken dat we aandacht voor deze mede-wijkbewoners hebben. Een actie die gezien de enthousiaste reacties erg werd gewaardeerd en zelfs hier en daar tot behoorlijke emoties heeft geleid.

In de eerste week van maart willen we nu een vervolg geven op deze decemberactie. Misschien zit u regelmatig thuis alleen te eten. En zou u het prettig vinden om eens met een klein gezelschap samen te eten. Dan hebben we een voorstel.

Wij, de projectgroep **Elkaar Ontmoeten**, hebben contact met een aantal mensen in de wijk die u graag een keer thuis willen ontvangen. Soms wil men dan zorgen voor een uitgebreide lunch, op een ander adres wil men gezamenlijk aan de snert of wil men de warme maaltijd verzorgen. Niet alleen samen iets eten, maar ook echt kennismaken.

Namens deze mensen nodigen we u hierbij uit. De projectgroep regelt alles. U hoeft zich alleen aan te melden. Dat kan telefonisch via 06 42 89 47 19 of per mail naar elkaarontmoeten-dukenburg@gmail.com.

We kunnen ons ook voorstellen dat u het leuk zou vinden om zelf een keer een aantal mensen

voor de maaltijd thuis te ontvangen. Meld u zich dan ook bij ons.

We gaan dit gezamenlijk eten ergens in de eerste week van maart organiseren.

Tekst: Harm Jan van der Veen
Foto: Pieter Pelser

WEEZENHOF

Stand van zaken winkelcentrum

Het bestemmingsplan ten behoeve van de nieuwbouw van het Winkelcentrum Weezenhof met woningen daarboven is nog steeds in procedure.

Na de informatieavond over het bestemmingsplan was er gedurende zes weken de mogelijkheid om een zienswijze (bezwaarschrift) bij de gemeente in te dienen. De Belangenvereniging Weezenhof heeft een pittige zienswijze ingediend, maar ook veel individuele bewoners hebben dat gedaan. Het grootste bezwaar betreft de enorme bouwmassa met maximaal twaalf bouwlagen. De gemeente is nog bezig deze zienswijzen te beantwoorden en te bundelen in een zogenoemde zienswijzennota. De vaststelling van het bestemmingsplan in de gemeenteraad zal op z'n vroegst in februari/maart 2023 plaatvinden.

Intussen heeft de Belangenvereniging Weezenhof in het kader van de Wet openbare overheid (Woo, voorheen Wob) een verzoek bij het college van B en W neergelegd om nadere informatie over de planvorming van het winkelcentrum. Die informatie is verstrekt, maar de Belangenvereniging Weezenhof heeft de indruk dat niet alle relevante informatie is gegeven. Vandaar dat de belangenvereniging onlangs een bezwaarschrift heeft ingediend bij het college van B en W. Wij wachten op de reactie van het college. Wordt vervolgd.

**Namens Belangenvereniging Weezenhof:
Kees Teeken. Tekening: Dornick BV**

STILLE WATEREN HEBBEN DIEPE GRONDEN

Ik herinner me nog hoe ik vroeger als kind in de zomer kon genieten van zwemmen in open natuurwater. Echt spannend werd 't als ik met mijn luchtbed in het diepe kwam. Turend door het wateroppervlak probeerde ik dan een glimp van het mysterieuze leven onder water op te vangen.

Tekst en foto's: Ferdi Notten

DOORSTART KLAASMARKT?

Na de gezellige Klaasmarkt in november wordt nagedacht over een Klaasmarkt nieuwe stijl.

Bij een eerste brainstormavond met zowel betrokkenen uit de Ontmoetingskerk als de wijk waren er deze drie conclusies:

- De Klaasmarkt draagt veel bij aan saamhorigheid, verlichten van armoede, hergebruik van spullen en helpt de Ontmoetingskerk om buurtkerk te zijn.
- Alle opties voor een andere vorm zijn bespreekbaar (zoals bijvoorbeeld het verschuiven van de markttag naar de zaterdag of zondag).
- Om straks goede plannen te krijgen heb-

ben we eerst een aantal mensen nodig die mee willen denken en/of ook daadwerkelijk meedoen.

Mocht je plezier beleven aan markten en verkoop van tweedehandsgoederen en/of iets willen doen wat voor Dukenburgers zeer gewaardeerd wordt, kom dan vrijblijvend naar de brainstormavond op donderdag 9 februari om 19.30 in de Ontmoetingskerk.

Meer weten? Stuur een mail aan b.degooyert@chello.nl of Joska.vandermeer@ontmoetingskerk.net.

Tekst: B. de Gooyert en Joska van der Meer

Foto: Peter Saras

VERWARMING

Is een kachel een goede oplossing voor de hoge energiekosten?

Veel mensen zijn op zoek naar manieren om te besparen op de energiekosten. Sommige mensen denken daarbij ook aan kachels als vervanging voor de centrale verwarming. Toch is dat niet zo'n goed idee.

Bij het stoken van hout komt er namelijk ook veel fijnstof vrij. Het RIVM berekende dat houtstook in 2019 voor bijna een kwart van alle uitstoot van fijnstof zorgde. Houtrook kan gezondheidsklachten geven bij uzelf of uw omgeving. Ook gaat er veel warmte verloren. Bij een open haard gaat 90 procent van de warmte direct door de schoorsteen naar buiten. Bij een milieuvriendelijkere kachel is dat nog steeds 20 tot 40 procent.

Wat kunt u wel doen?

Door energie te besparen is uw rekening lager. Weet u niet goed waar u kunt beginnen met energie besparen in huis? Bekijk dan de tips of boek een EnergieCoach op nijmegen.nl/energiecoach. Een EnergieCoach kijkt samen met u hoe u eenvoudig energie kunt besparen in huis, door kleine aanpassingen in gedrag of kleine maatregelen. De energiecoach komt gratis langs. Meer acties en tips staan op nijmegen.nl/energieloket. Met vragen kunt u er ook terecht, op werkdagen tijdens kantooruren. Meer maatwerkadvies over duurzame maatregelen krijgt u tijdens de gesprekken van de adviseur Duurzaam wonen. Kijk daarvoor op nijmegen.nl/adviesgesprek.

Heeft u een laag inkomen?

Dan kunt u mogelijk energietoeslag aanvragen. Alle voorwaarden staan op nijmegen.nl/energietoeslag. Vindt u het aanvragen van de toeslag lastig? Ga dan naar de Stip in Meijhorst. Zie ook de advertentie op bladzijde 47.

Tekst: gemeente Nijmegen. Foto: RIVM

ONTBIJTASSEN VOOR SCHOOLKINDEREN

Ontbijttassen voor alle Nijmeegse basisschoolkinderen die het nodig hebben.

Nijmeegse basisschoolkinderen hoeven niet meer met een lege maag naar school. De gemeente Nijmegen, Vincentius Vereniging Nijmegen en Bindkracht10 geven een gratis gezond ontbijt in de vorm van een wekelijks ontbijttas. De tassen zijn alleen bestemd voor kinderen van wie de ouders geen ontbijt kunnen betalen. Het project is in december gestart in onder andere Dukenburg. De actie loopt tot en met 28 maart 2023.

Elke dinsdag kunnen ouders/verzorgers een ontbijttas afhalen. Bij het aanmelden kunt u

zien bij welke locatie u een ontbijttas kunt ophalen. Ook ziet u hier de afhaaltijden. De hulpverlener vindt de keuze voor een locatie aan op het aanmeldformulier.

Als u een ontbijttas nodig heeft, mag een hulpverlener een aanvraag voor u doen. Een hulpverlener is bijvoorbeeld een schoolmedewerker, Stip-medewerker of een financieel expert in de wijk, maar kan ook een huisarts of fysiotherapeut zijn. Heeft u geen hulpverlener? Dan kunt u contact opnemen met de Vincentius Vereniging: (024) 844 00 95, e-mail: info@vincentiusnijmegen.nl.

Tekst: gemeente Nijmegen en Vincentius Vereniging Nijmegen

KLAVERTJE VIER

Annie, Gerda, Liedy en Dick vormen samen de zanggroep *Klavertje Vier*. Op donderdag 12 januari trad dit kwartet op in de Orangerie in Malvert. In dit wooncentrum van Het Gouden Hart zijn regelmatig activiteiten voor bewoners waaronder optredens met muziek en zang.

Deze dag waren het de hits uit de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw. Zo klonken er *Jungen komm bald wieder* van Freddy Quinn en *Marina, Marina* van Rocco Granata, waarbij het refrein luid meegezongen werd. Maar ook de Hollandse hits waren te horen en natuurlijk de klapper uit de oudste stad van Nederland: *Al mot ik krupe...* van Gradus van Nimwegen.

De bewoners en bezoekers kunnen overigens die Sint Steven elke dag zien op de grote foto van de Nijmeegse skyline in de gang naar het restaurant op de begane grond van de Orangerie. De echte *Sint Steven heure slaon* lukt in die gang niet. Daarvoor in

de plaats waren de klanken van Klavertje Vier een mooi alternatief.

Begonnen bij Dukenburgs Glorie

Klavertje vier bestaat nu ruim vier jaar. De huidige leden Annie Derksen, Gerda Tonen, Liedy Brink en Dick Bouma (de opvolger van zangeres Annemie die moest afhaken) zongen alle vier al in *Dukenburgs Glorie*. In 2018 hadden vier van de koorleden een 'spontaan optreden' en dat was een succes. 'Dat smaakte naar meer', vertelt Annie. 'Wij richten ons met name op ouderen, dus veel bekende gezellige

meezingliedjes, voornamelijk Nederlands-talig maar ook enkele Duitse en Engelstalige. Wij zingen hoofdzakelijk in kleinschalige besloten bijeenkomsten.' Annie vervolgt: 'Wij treden ongeveer zeven of acht keer per jaar op. Enkel voor een onkostenbijdrage, dat wordt per keer geregeld.' De groep heeft een eigen geluidsman en apparatuur. In contact komen met het kwartet kan via mail. Gerda: g.tonen1@chello.nl en Liedy: acbrink@chello.nl.

Tekst en foto's: Peter Saras

EEN VOLLE ZAAL EN EEN VOLLE KLANK

Woensdag 14 december klonk legendarische filmmuziek afgewisseld met kerstklassiekers in de Ontmoetingskerk in Meijhorst. Het Nijmeegs Seniorenorkest gaf een *Kerstconcert* in Dukenburg.

Even na twee uur die middag stroomde de kerkzaal vol met bezoekers. En klokslag half drie volgde het *Komt allen tezamen* als openingsnummer. Toen klonken onder andere de meeslepende filmmuziektonen van Ennio Morricone en gleden we op muziek van een slederit denkbeeldig door de sneeuw.

Na de pauze weer een heel ander genre met *Simon and Garfunkel* en een indrukwekkende *Stille Nacht*. Dirigent Rudy Böhmer leverde met zijn vijfenveertig koppig orkest

een mooie muziekmiddag in Dukenburg. Het Nijmeegs Seniorenorkest is in 1977 opgericht voor mensen met een minimumleeftijd van 55 jaar (al neemt men dat niet al te serieus). Elke woensdag van 10.30 tot 12.30 uur wordt er geoefend in wijkcentrum de Schakel,

Archimedesstraat 9 in Nijmegen. Meer informatie: www.nijmeegsseniorenorkest.nl. Belangstelling? Loop eens binnen bij een repetitie in de Schakel.

Tekst en foto: Peter Saras

Weer stilstaan bij de verwoeste dromen van de bombardementslachtoffers

Zo'n 350 zangers, muzikanten, vertellers en dichters creëren samen op de avond van 21 februari vanaf 19 uur in de Molenstraatkerk en de Stevenskerk in Nijmegen twee uur lang opnieuw een moment van leven, een moment van hoop op een mooie toekomst.

Zij staan aan de vooravond van de herdenking van het bombardement op Nijmegen van 22 februari 1944 met hun muziek en woorden stil bij de verwoeste dromen van de vele slachtoffers van deze oorlogsramp. Dromen die we nooit moeten vergeten.

In 2019 werd voor het eerst zo'n moment van leven in de binnenstad gecreëerd. Toen vooral op straat, nu dus in de twee kerken. Al staan op de brandgrens van het bombardement in het centrum ditmaal op een zestal plekken ook informatiezuilen met verha-

len over de stadspijn door de oorlog. Tevens wordt op deze avond stil gestaan bij de steun die Nijmegen na de oorlog kreeg uit vele steden, ook uit het buitenland. De getoonde solidariteit was destijds enorm. Foto's en teksten op de zuilen laten daarom ook de kracht van de wederopbouw van Nijmegen na de oorlog zien. De waargemaakte droom van een nieuw Nijmegen.

Vertellers van Gilde Nijmegen staan die 21e februari 's avonds op een zestal locaties - van Plein 1944, tot Ganzenheuvel en Marikenstraat - buiten klaar om te vertellen over hoe in 23 seconden het stadshart werd weggevaagd evenals de dromen van achthonderd omgekomen Nijmegenaren. Vele duizend Nijmegenaren voelden de pijn van het bombardement hun hele leven.

Bij de markeringen van de brandgrens in de binnenstad staan die avond overal lichtjes en

hardlopers lopen met lichtlantaarns door het centrum vanaf het station.

Verbinding

Met dit Moment van Hoop willen de organisatoren - brandgrens024.nl, het 4&5 mei comité en Gilde Nijmegen, stichting Wederopbouwstad Nijmegen, werkgroep oorlogsdoden Nijmegen - tevens verbinding leggen met de waanzinnige oorlog in Oekraïne. Honderden Oekraïners hebben in Nijmegen een tijdelijk thuis gevonden na hun vlucht. Ook zij blijven ondanks het dagelijks geweld in hun thuisland dromen van een nieuwe toekomst. De avond van 21 februari met deelname van acht (gemengde) koren, twee troubadours, een ensemble oude muziek en elf dichters moet ook hen weer kracht geven. De hoop op nieuw leven, een mooie toekomst mag immers nooit opgegeven worden.

Het is die 21ste februari net als 79 jaar geleden carnaval. Destijds troffen de bommen ook carnavalvierders die juist in Nijmegen even afleiding wilden zoeken van de oorlogsellende. De klokken van de Stevenskerk zullen even voor zeven uur het moment van hoop inluiden.

Programma

Het programma in de twee kerken tussen 19.00 en 21.00 uur kent de volgende deelnemers:

- Koren: Nijmeegs Mannenkoor, het Wereldmuziekkor, Ex Falso, Good Company, El Mundo, Saudade, Cantus Obliquus, Hatikwa, Revolt Vocal, Cantiamo en een Armeens koor.
- Troubadours: Derk-Wim in t Hof, Karel Bosman
- Ensemble Oude Muziek: Casulana
- Stadsorganist: Jetty Podt
- Dichters, vertellers: Stadsdichter Heidi Koren, campusdichter Derk Wijkamp, Qader Shafiq, Marcel Rözer, Rosanne de Boer, Yildiz Gies, Linda Vogelesang, Pauline Jansen, Gaiane Abrahamiam, Rob Jaspers, Marijke Hanegraaf.

Tekst en foto: Rob Jaspers

GOEDE VOORNEMENS? KOOK MÉÉR!

Je hobby beoefenen en daarmee echt het verschil maken. Het kan als thuiskok bij Stichting Thuisgekookt. Als je van koken houdt, tenminste.

Want door iedere week een portie meer te koken voor een buur die dat zelf niet meer kan, maak je hun leven groter, gezonder én gezelliger.

#kookmeer

Stichting Thuisgekookt roept zoveel mogelijk hobbykoks op om zich aan te melden als thuiskok voor een buurtgenoot in een kwetsbare situatie en een portie meer voor hen te koken. Door te laten zien hoe leuk én makkelijk het is om thuiskok te zijn, hopen ze zoveel mogelijk mensen te enthousiasmeren. Want hoe meer thuiskoks zich aanmelden, hoe makkelijker het is voor de stichting om voor iedere maaltijdzoeker een passende kok te vinden.

In elke buurt een thuiskok

En dat is nodig, want er zijn steeds meer mensen bij wie niet iedere avond een vers bereide maaltijd op tafel staat omdat zelf koken niet meer gaat. Bijvoorbeeld door ou-

derdom, een (al dan niet) tijdelijke handicap of een kleine portemonnee. In iedere buurt woont wel iemand voor wie dat niet vanzelfsprekend is en daarom hoopt Thuisgekookt weer terug te brengen wat vroeger heel gewoon was: buren die zorgen voor elkaar.

Wat doet een thuiskok?

Een thuiskok is een hobbykok die met liefde een portie extra kookt voor een vaste buurtgenoot en dit even langsbrengt. Met zijn of haar kookkunsten én een gezellig praatje aan de deur, verzorgt hij niet alleen de warme maaltijd maar ook een warm contact, wat voor veel mensen heel welkom is.

Het is een sociaal initiatief dat je in het comfort van je eigen huiskamer kunt uitvoeren.

Kook jij je buurt blij?

Meld je aan op thuisgekookt.nl/kookmeer of bel naar 085 060 87 68.

Tekst: Kyra Ruyten, Thuisgekookt

Foto: Stichting Thuisgekookt

Over Stichting Thuisgekookt

Stichting Thuisgekookt faciliteert wat vroeger heel normaal was: buren die zorgen voor elkaar. Het biedt een platform dat bijdraagt aan een dragende samenleving, waarin mensen op lokaal niveau zelf basisvoorzieningen organiseren. Door zorgvuldige, persoonlijke matchmaking en een intensieve samenwerking

met hulpverlening draagt Stichting Thuisgekookt bij aan verschillende maatschappelijke effecten, zoals: langer zelfstandig thuis wonen, verminderde belasting van hulpverleners, gezondheidswinst en daarmee uitstel van zorg en betere integratie van mensen met een bijzonderheid of handicap. Hierdoor wordt de buurt op micro- en de samenleving op macroniveau socialer, gezonder én duurzamer.

KOOR JOY ZOEKT

Koor Joy is op zoek naar een veelzijdig pianist/dirigent om het koor te begeleiden. Joy is een koor van twintig vrouwen uit de Ontmoetingskerk in Dukenburg. We repeteren elke vrijdag van 20.00 tot 22.00 uur en zingen 1x per maand in een kerkdienst. mail naar: koorjoynijmegen@gmail.com t.a.v. Cathelijn.

Tekst: Cathelijn Lansu, Koor Joy

RIJWIELHUIS JANSSEN

SINDS 2023

De fietsenmaker van Dukenburg

Malvert 70-17
6538 DP Nijmegen
024-7855951
www.rijwielhuisjanssen.nl

DE STAD BEN IK - HOEZO MOET JE HIER ZIJN? 1

Met een blik van nieuwsgierigheid struinen wij – Anja en Christeljohn, beiden Dukenburgers – door de wijken van Nijmegen. We zijn er niet op uit om de mooie paden te bewandelen, maar om ons te verwonderen over wat we op ons pad ontdekken.

Inmiddels hebben we al in 33 wijken onze voetstappen gezet. Het Haven- en Industrierrein en bedrijventerrein Bijsterhuizen zijn nog niet afgevinkt. ‘Ja, die moeten ook.’

En wat blijkt? Christeljohn: ‘Nooit gedacht dat hier zoveel te genieten valt.’

Vooraan in de Ambachtsweg en aan de Energieweg zijn het niets onthullende doch kernachtige, pakkende zinnen die de illusie wekken dat je hier moet zijn.

*Samen voor uw maximale resultaat
Vraag onze klanten waarom!
Buiten zit bij ons van binnen
Niemand kan Niks*

Maar dit bijzondere bord spreekt voor zich. Terwijl we ernaar staan te kijken, komt de manager van de zaak naar buiten. ‘Is er iets?’ ‘Wat een leuke afbeelding!’ ‘Zelf ontworpen’, en ze nodigt ons uit voor koffie en thee. Als we vertrekken is zij enthousiast over ons wandelproject en weten wij meer over scootmobielen.

Wil deze lieflijke graffiti iets overbrengen waar wij geen weet van hebben? We zijn afgeweken van de Ambachtsweg en volgen het paadje aan het kanaal achter de industrierreinen. Waar het doodloopt biedt het uitzicht op de silo's aan de haven. Hoe mooi de achterkant van de stad is.

Aan de Energieweg komen we een vreemd woord tegen dat we wél snappen, Yuverta. We herkennen in de naam van deze MBO-school begrippen als *you*, *juventiel* (jeugd), *vert* (groen); toekomst voor de jeugd en de aarde. De grote onderwijstuin nodigt uit om nog een keer in het groene seizoen te bezoeken.

Industrieweg, Scheepvaartweg, Handelsweg, Nijverheidsweg, straatnamen die helemaal kloppen met wat zich hier afspeelt.

Monsterlijke machines als transformers wachten hun kans af om in de aanval te gaan.

Vrachtwagens beladen met metaalschroot rijden af en aan. Even later spotten we er een bij de ontakelde kolencentrale. Via een verrassend stukje Walk of Wisdom* vanaf de Weurtse sluis naar de Oversteek komen we daar vlak langs.

Als we de volgende keer op het bedrijventerrein Bijsterhuizen wandelen, beseffen we pas echt hoe in het haven- en industriegebied de zichtbare en hoorbare reuring de toon zette. In de relatieve rust van Bijsterhuizen zijn wij degenen die opvallen. Geen wonder dat daar in grote letters een oproep wordt gedaan voor woest aantrekkelijk personeel voor een woest aantrekkelijk bedrijf.

We kijken naar binnen in een kale loods van Rouwservice. Tegen de achterwand staan kisten gestapeld. Een man en een vrouw, stemmig gekleed, richten zich meteen vragend tot ons. ‘Hier loopt anders nooit iemand.’

De vrouw achter de ontvangstbalie bij DHL is met stomheid geslagen als Anja vraagt of ze hier naar de wc mag. ‘We struinen door de wijken van Nijmegen en ook dan moet je weleens.’ De receptioniste blikt naar haar collega in de hal. Dan blijkt dat we eerder gespot zijn. Hij zegt: ‘Ja, ze struinen. Ik heb jullie al zien staan met de kaart.’ We krijgen koffie en thee.

Ze vertelt wat DHL nog meer doet dan pakjes bezorgen aan particulieren. Deze vestiging heeft als kerntaak opslag en distributie van medicijnen.

Vanaf het bedrijventerrein lopen we door een voetgangerssluisje en belanden tussen de weilanden, met aan de rechterkant een zonnepanelenakker. De Broekstraat brengt ons aan de andere kant van de A73.

Via een mooi stukje groen van het rondje Lindenholt** komen we thuis.

Wordt vervolgd...

Tekst: Anja Strik en Christeljohn Roothans
Foto's: Anja Strik

* walkofwisdom.org. ** lindenholtmaaktgeschiedenis.nl/allerlei/rondje-lindenholt/

Gft, daar winnen we mee!

Voor Dar bestaat er geen afval. Wij zien als Dar grondstoffen in afval. Deze grondstoffen kunnen we gebruiken voor nieuwe producten. Jouw afval bestaat dus ook uit grondstoffen. Denk aan gft-afval, plastic+, oud papier en karton, maar ook textiel en glas. Als je deze afvalsoorten goed scheidt, kunnen hier nieuwe producten van gemaakt worden.

Gft-afval scheiden voor hergebruik

Etenresotten, groente-, fruit- en tuin-afval (gft-afval) halen wij in jouw gemeente aan-huis op. Gft-afval wordt hergebruikt voor compost of groen gas. Het scheiden van gft-afval gaat op veel plekken al goed. Maar op sommige plekken maken bewoners nog foutjes bij het scheiden van gft-afval. Zo zien wij nog regelmatig restafval of bijvoorbeeld plastic tussen het gft-afval. Zonde! Want niet goed gescheiden gft-afval kunnen we niet gebruiken als grondstof voor nieuwe producten.

Wijkacties samen met afvalcoaches

Bewoners zijn nodig om het doel om zoveel mogelijk gft-afval om te zetten in grondstof te halen. Om de kwaliteit van het gescheiden afval te verbeteren houden we sinds 2021 acties in verschillende wijken. Onze afvalcoaches op straat helpen jou, als bewoner, bij het beter scheiden van gft-afval. Dit doen we op verschillende manieren. We informeren over afval scheiden, geven tips en feedback. Daarnaast kijken afvalcoaches in de container. Welk afval zit er in de gft-container? Is de gft-container vervuild? En zit er dus ander afval in de gft-container dan gft-afval? Dan legen we de container niet. Dit vervuilt namelijk de hele vracht met gft-afval. Dat is toch zonde? Wist je bijvoorbeeld dat een glazen pot in gft-afval erg vervuilend is. Glas breekt in

kleine stukjes en komt dan uiteindelijk in het compost terecht. Dit gft-afval kan dan niet worden gebruikt. Aan de gft-container hangt de afvalcoach dan een containerhanger met informatie. Hierop staat bijvoorbeeld waarom de container niet is geleegd, zodat je het volgende keer beter kunt doen. Zo komen we samen meer te weten over gft-afval scheiden.

Goed bezig!

Als er in de container goed gescheiden gft-afval zit, krijgt de container een duim-sticker. Dan weet je ook dat je het goed doet! Bij drie stickers krijgt de container een grote sticker met 'goed bezig!' erop.

Resultaten van acties in 2022

De acties met de afvalcoaches hebben effect! Bewoners scheiden steeds beter hun gft-afval. Dat is een mooi resultaat. Daardoor kunnen wij steeds meer gft-afval recyclen. Gft-afval gebruiken we als grondstof voor bijvoorbeeld compost en groen gas. Bussen in de regio rijden bijvoorbeeld op groen gas. En compost kan je weer gebruiken in de tuin of op het balkon.

De resultaten in Nijmegen op een rijtje:

- In 2022 controleerden wij meer dan 35.700 gft-containers.
- Daarvan zat aan het einde van de acties in 92% van de gft-containers goed gescheiden gft-afval!

Beter afval scheiden in 2023

In 2023 gaan we door met deze wijkacties voor nog betere kwaliteit gft-afval. Daarnaast gaan we ook aan de slag met de plastic+ zakken. In de zakken zien we soms nog veel ander afval terug. Hierdoor kunnen we het plastic niet goed verwerken. Ook gaan we kijken naar betere afvalscheiding bij hoogbouwwoonings. Het kan dus zijn dat de afvalcoach ook bij jou langs komt. Heb je vragen? Laat het ons vooral weten, of spreek de afvalcoach aan.

Twijfel je? Zoek het op in de Dar-app!

Vind je afval scheiden soms lastig? Of twijfel je soms wat waar hoort? Check de Dar-app. De afvalwegwijzer in de app vertelt je precies welk afval waar hoort.

Inge is financieel expert en helpt Nijmegenaren met geldzorgen: 'Zelfs mensen met een goede baan komen nu in de problemen'

Inge Kersten werkt al heel wat jaren als financieel expert voor de gemeente Nijmegen in de wijken Oost en Grootstal. 'Mensen met geldproblemen wachten echt te lang met het maken van een afspraak. Dat hoeft niet! Een intake is bij ons heel laagdrempelig en de meeste mensen kunnen wij een heel eind op weg helpen', vertelt Inge.

Geldzorgen door hoge energiekosten

Door de stijging van de energiekosten en de inflatie zie je dat het voor veel mensen moeilijker wordt om de eindjes aan elkaar te knopen. 'Je merkt dat mensen met een goede baan nu zelfs in de problemen komen', vertelt Inge. 'Het is voor iedereen mogelijk om een afspraak te maken. Wat je inkomen is maakt niet uit. Advies is helemaal gratis, niet alleen de eerste afspraak, maar ook de vervolgspraken. Ik begrijp dat het onbekende onzeker en angstig maakt. Maar dat hoeft niet. Ons werk is om voor mensen brandjes te blussen maar de insteek is wel dat mensen zelf zaken regelen. Wij bieden hulp, maar mensen moeten ook zelf proberen orde op zaken te stellen zodat ze weer trots op zichzelf worden. Voor elke inwoner bekijken we wat de beste hulp is bij de persoonlijke situatie.'

Vanuit de kantoren van Stip (steunpunten in de Nijmeegse wijken) worden de afspraken tussen inwoners en de financieel expert geregeld. Inge: 'Als mensen een afspraak hebben staan bel ik ze zelf met wat korte vragen. Als ik ze dan op kantoor zie heb ik ze al even gesproken. Mensen komen via allerlei loketten binnen, via buurtteams, huisartsen, woonstichtingen. Alles is mogelijk. Ook bieden we via vroegsignalering hulp aan mensen voordat de financiële problemen te groot worden. Vaak kun je dan al zaken regelen en bijvoorbeeld het bezoek van een deurwaarder voorkomen.'

Hulp bij geldzorgen

Inge vervolgt: 'Tijdens de eerste afspraak bespreken we de geldzorgen. Samen bekijken we de verschillende mogelijkheden om schulden af te lossen of schulden te voorkomen. Voorbeelden daarvan zijn schuldhelpverlening, budgetadvies of een

Inge Kersten

budgettraining. Ook geef ik informatie over vergoedingen of inkomensregelingen waar mensen mogelijk recht op hebben. Samen bepalen we wat de volgende stap is.' Ze benadrukt: 'Zaken overkomen mensen, Je weet nooit wat voor persoonlijk verhaal er achter de geldzorgen zit. En dat maakt mijn werk zo mooi. Elk verhaal is anders. Het is heel fijn om voor Nijmegenaren te werken. Ze zijn oprecht. Wat mij steeds meer opvalt is dat mensen geen overzicht meer hebben, ze zien door de bomen het bos niet meer. Dat wij daar bij kunnen helpen is zeer waardevol.'

Noodfonds speciaal voor inwoners

Voor de winterperiode heeft de gemeente een tijdelijk noodfonds. Kom je door de hoge energiekosten in financiële nood? Lukt het niet meer om al je uitgaven te betalen? Maak dan een afspraak met een financieel expert en meld je aan via Bindkracht 10. Samen wordt bekeken wat de beste hulp is bij je persoonlijke situatie. Je kan ook bellen met de Stips (steunpunt in de wijk) 024-350 20 00. Of langskomen bij een van de Stips in Nijmegen. Het maakt niet uit hoeveel inkomen je hebt. Nijmegenaren met een hoger inkomen kunnen ook in aanmerking komen voor het noodfonds.

Met een financieel expert afspreken?

Voor het maken van een afspraak met een financieel expert kun je terecht op de website www.bindkracht10.nl/geldzorgen. Je kunt ook bellen met de Stiplijn 024-350 20 00. Of langskomen bij één van de Stips in Nijmegen. Financieel expert in de wijk is een samenwerking tussen gemeente Nijmegen en Bindkracht10.

Nijmegen helpt je de winter door!

Gemeente Nijmegen helpt inwoners, ondernemers en instellingen en verenigingen die financiële problemen hebben door de gestegen energieprijzen de winter door. Tot 31 maart 2023 bieden wij extra hulp aan. Onder andere met een noodfonds voor inwoners, de mogelijkheid tot het opwarmen in openbare gebouwen en met energiebesparingstips.

Kijk voor meer informatie op: www.nijmegen.nl/dewinterdoor.

Gezellig samen eten

KOM JE OOK EEN SOEPIE DOEN?

Iedere dinsdag in Dukenburg

- De soep staat klaar om 12.30 uur
- Eigen bijdrage € 0,50

Wijkcentrum Dukenburg
Meijhorst 70-39

Richt uw woning mooier in met **Wennekers Nijmegen**

WENNEKERS
NIJMEGEN

Groenestraat 2A Nijmegen
(hoek St. Annastraat)
T: (024) 356 01 04
E: info@wennekers-nijmegen.nl

Gordijnen, zonwering, vloeren ...en meer

www.wennekers-nijmegen.nl

Dar®

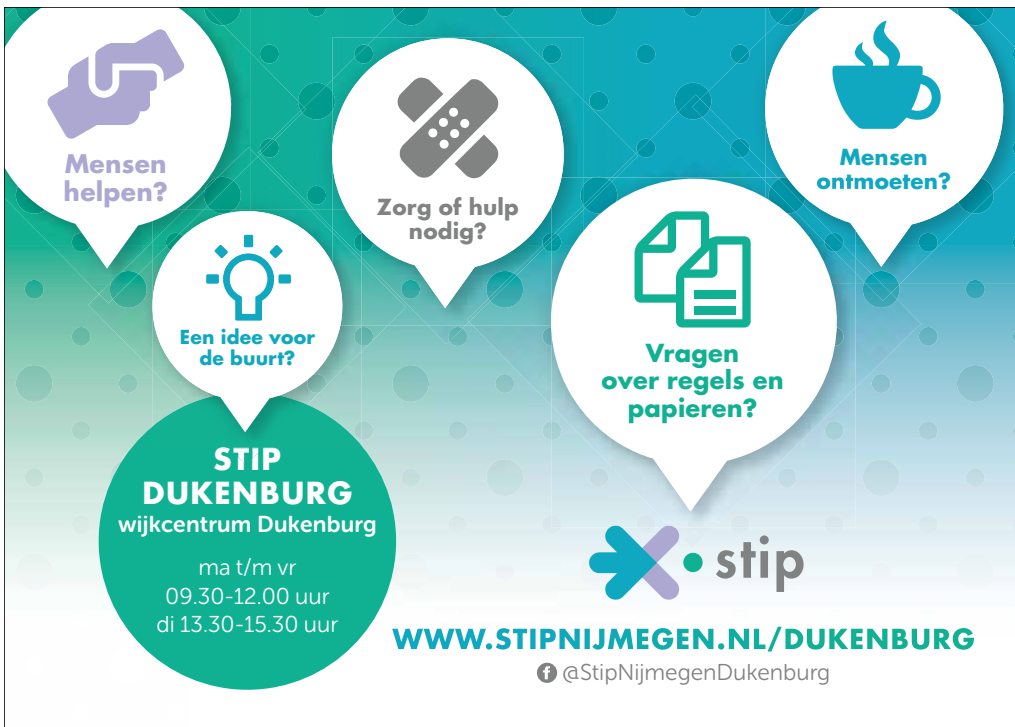
Download ook de Dar app!

Dan weet je wanneer Dar in 2023 jouw afval ophaalt!

GET IN ON
Google Play

Download on the
App Store

Mensen helpen?

Zorg of hulp nodig?

Mensen ontmoeten?

Een idee voor de buurt?

Vragen over regels en papieren?

**STIP
DUKENBURG**
wijkcentrum Dukenburg

ma t/m vr
09.30-12.00 uur
di 13.30-15.30 uur

WWW.STIPNIJMEGEN.NL/DUKENBURG

@StipNijmegenDukenburg

Colofon

De Dukenburger is een onafhankelijk blad voor het stadsdeel Dukenburg. Het verschijnt negen keer per jaar en wordt gratis verspreid.

De Dukenburger is mede mogelijk gemaakt door de gemeente. Er is een bijdrage verkregen uit het budget wijkactiviteiten/bewonersinitiatieven van de gemeente Nijmegen.

Adres

Zwanenveld 63-55, 6538 RP Nijmegen
Telefoon: 06 54 645 175
E-mail: info@dedukenburger.nl

Internet

www.dedukenburger.nl (voor actueel nieuws)
Twitter: @dukenburger

Redactie

René van Berlo (hoofdredacteur)
Toine van Bergen
Arthur de Jonge
Janwillem Korten
Peter van Kraaij
Thijs de Leeuw
Hette Morriën
Ferdinand Notten
Wil Rengers
Peter Saras
Theo Vermeer

Foto's

Jacqueline van den Boom (www.jvandenboom.com)
Peter Saras
Arthur de Jonge
Ferdinand Notten
en anderen (zie bij de artikelen)

Vormgeving

René van Berlo

Vaste medewerkers

Jaap van der Bent
Marije Klijnsma
Guus Kroon
Joska van der Meer
Qader Shafiq
Wouter Slob
Gon van der Werff

Stichtingsbestuur

Ton Strik (voorzitter)
Qader Shafiq (secretaris)
Günay Acuner-Kasar (penningmeester)

Drukwerk

Drukkerij Hendrix, Peer
Oplage: 10.500 stuks

Bezorging

Op alle adressen in Dukenburg met uitzondering van de adressen met een NEE-NEE-sticker
Klachten over bezorging: info@dedukenburger.nl

Volgend nummer

Kopijsluiting: zondag 19 februari 2023
Verspreiding: vanaf vrijdag 10 maart 2023

Foto voorpagina

Para-ijshockeyers in het Triavium
(Foto: Jacqueline van den Boom)

All Round Klussenier

Voor al uw onderhoud/repairatie in en rond uw huis. Oplossingsgericht vakwerk tegen betaalbaar tarief voor: Wand, Vloer, Schilder, Behang, Tegel, Sanitair, Traprenovatie, enz.

Badkamer-renovatie

Antoon van Kempen

Bel of mail gerust voor een passende oplossing • 06 17442285 • agvankempen@gmail.com

de Dukenburger is verkrijgbaar bij:

Aldenhof: de Lindenberg.
Lankforst:
Gezondheidsplein Dukenburg.
Malvert: Jumbo,
Barbershop Mister Cuts.
Meijhorst: Albert Heijn,
Ontmoetingskerk, Wijkcentrum
Dukenburg, Zwembad Dukenburg.
Staddijk: Trainingscentrum Michi.
Tolhuis:
Creatief Centrum Nijmegen-Zuid.
Weezenhof: Cafeteria Çiçek Yeliz,
Huis van Weezenhof.
Zwanenveld: Albert Heijn XL,
Bibliotheek Zwanenveld,
Brood & Bijzaken, Primera, Pronk,
Duurzaam Wonen.

**Uitgaan in Nijmegen? Wat er te doen is
kunt u vinden op www.intonijmegen.com**

DUKENBURG

Fysiotherapie Dukenburg

Aldenhof 70-03 • 6537 DZ Nijmegen • 024 3441756

Weezenhof 55-16 • 6536 EE Nijmegen • 024 3430505

Meijhorst 60-02 • 6537 KT Nijmegen

Zwanenveld 90-80 H • 6538 SC Nijmegen • 024 3443638

Tolhuis 33-09 • 6537 NH Nijmegen

www.fysiotherapiedukenburg.nl

info@fysiotherapiedukenburg.nl • 024 3441756

Orthodontistenpraktijk Dukenburg
voor kinderen en volwassenen

*Trots
op je
lach*

♥ Persoonlijke benadering

📅 Snel een afspraak

📍 Perfecte locatie

www.orthodukenburg.nl

024 3440837

HOMAN
MAKELAARDIJ

Woning verkopen?

Maak een **goede start** met
dé makelaar uit uw **eigen wijk**

024 - 3448 497

Zwanenveld 8403-D

homanmakelaardij.nl